
SELVITYS KOLMANNEN SEKTORIN KULTTUURIYMPÄRISTÖTOIMIJOISTA

Tapaustutkimus Hämeenlinnasta

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

Forssa, kevät 2016

Katriina Paakki

FORSSA

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

Tekijä

Katriina Paakki

Vuosi 2016

Työn nimi

Selvitys kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijoista -
Tapaustutkimus Hämeenlinnasta

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä selvitetään Hämeenlinnan alueella työskenteleviä kolmannen sektorin toimijoita, jotka kokevat tekevänsä kulttuuriympäristötyötä. Opinnäytetyössä toteutetaan kysely kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijoille. Kyselyssä selvitetään kolmannen sektorin toimijoiden toimintamalleja, asenneilmapiiriä alueella, rahoitusta, yhteistyön tekemistä, vaikuttamismahdollisuuksia, onnistumisia ja haasteita sekä lisätiedon tarpeita ja tulevaisuuden haaveita. Kysely lähetettiin sähköpostitse 76 yhdistykselle, yhteensä 96 henkilölle. Kyselystä luotiin myös julkinen linkki. Tämä linkki julkaistiin kyselystä tehdyn tiedotteen yhteydessä. Työssä käytetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää.

Työn toimeksiantajana on Suomen Kotiseutuliitto. Suomen Kotiseutuliitto on valtakunnallinen kotiseututyön keskusjärjestö. Liitto muun muassa kehittää ja ohjaa kotiseututyötä. Työn taustalla on Suomen Kotiseutuliiton Kulttuuriympäristö ja kansalainen-selvityshanke. Työssä tehty kysely toimii pilottikyselynä hankkeelle, ja sen tarkoituksena on testata kysymysten toimivuutta käytännössä. Kysely toimii taustaselvityksenä hankkeelle.

Työssä käsitellään keskeisiä kulttuuriympäristön käsitteitä. Lisäksi käydään läpi lainsäädäntöä, suojelukeinoja ja eri tahoja, jotka toimivat kulttuuriympäristöjen parissa.

Kyselyyn vastasi yhdeksäntoista henkilöä. Tuloksista selviää, että toiminnan toimivuuden ja jatkuvuuden kannalta oleellista on rahoituksen saaminen ja yhteisöllisyyteen ja yhteistyöhön panostaminen. Kyselyn tuloksista selviää myös, että kulttuuriympäristötoimijoiden mielestä ilmapiiri Hämeenlinnan alueella on pääosin hyvä ja positiivinen.

Pilottikyselyssä selvisi kyselyn kysymysten muotoilu ja ymmärrettävyys. Sen pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä kyselyn toimivuudesta myös jatkossa. Kyselyn tuloksista on nähtävissä alueen aktiivisten kulttuuriympäristötoimijoiden määrää, ja heidän mielenkiintoaan toimintaa kohtaan.

Avainsanat kulttuuriympäristö, kolmas sektori, kulttuuriympäristötoimija, yhdistys, kansalaistoiminta

Sivut

28 s. + liitteet 6 s.

FORSSA

Degree Programme in Sustainable development

Author

Katriina Paakki

Year 2016

Subject of Bachelor's thesis

Report from third sector cultural environment operators – case study from Hämeenlinna area

ABSTRACT

In this thesis a survey is made to third sector cultural environment operators in the Hämeenlinna area. Third sector operators' operations models, attitude atmosphere, funding, cooperation, chance to make a difference, success and challenge and also need for further information and hopes for the future have been looked into in the survey. The survey was sent to 76 organizations, in total to 96 persons. A public link was also created. This link was included and published in a notice. The research method of this work was qualitative research.

The author's employer was Finnish Local Heritage Federation. The Federation is the national central organization of home district work. The federation amongst other things develops and directs home district work. The frame of this work is a future project from Finnish Local Heritage Federation called Cultural environment and citizen. This survey works as a background report for the project and the survey also works as a pilot survey. Meaning of the survey is to test the functionality of the questions.

Central themes of cultural environment are processed in this work. In addition legislation, ways to protect and different operators that work within cultural environments are handled.

Nineteen people answered to the survey. From the results it was revealed that gaining funding and communality and cooperation were things that respondents want to invest in. The atmosphere in the Hämeenlinna area according to the answers is mainly good and positive between cultural environment operators.

In this pilot survey the shape of questions and intelligibility were discovered. Based on the survey conclusions of the functionality of the survey can be made. The results of the survey tell the number of active operators in the cultural environment field and their interests toward cultural environment operations.

Keywords cultural environment, third sector, cultural environment operator, organization, civic activity

Pages 28 p. + appendices 6 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	KULTTUURINEN KESTÄVÄ KEHITYS	2
3	KULTTUURIYMPÄRISTÖ	2
3.1	Rakennettu kulttuuriympäristö	3
3.2	Kulttuurimaisema	4
3.3	Perinnebiotooppi	5
3.4	Muinaisjäännökset	6
4	KULTTUURIYMPÄRISTÖN SUOJELU JA HOITO	7
4.1	Lait	7
4.2	Kaavoitus	10
4.3	Kulttuuriympäristötoimijat	11
5	HÄMEENLINNAN ALUEEN KOLMANNEN SEKTORIN KULTTUURIYMPÄRISTÖTOIMIJOITA	14
6	PILOTTIKYSELY KULTTUURIYMPÄRISTÖTOIMIJOILLE HÄMEENLINNAN ALUEELLA	15
6.1	Kyselyn tavoite ja toteutus	16
6.2	Kyselyn sisältö	17
6.3	Tulokset	17
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	26
8	POHDINTA	27
	LÄHTEET	29

Liite 1	Kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijat
Liite 2	Kyselyn saateviesti
Liite 3	Kysely kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijoille
Liite 4	Kyselyn tiedote

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä selvitetään Hämeenlinnan alueella toimivia kolmannen sektorin toimijoita, jotka kokevat tekevänsä kulttuuriympäristötyötä. Työssä toteutetaan kysely kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijoille. Opinnäytetyössä tehdään pilottiselvitys Hämeenlinnan alueen kulttuuriympäristötoimijoista. Työssä toteutetaan kysely alueen kulttuuriympäristötoimijoille, ja siinä selvitetään yhdistysten toimintamalleja, alueen asenneilmapiiriä ja vaikuttamismahdollisuuksia, onnistumisia ja haasteita, yhteistyön tekemistä, toimijoiden lisätiedon tarpeita, tulevaisuuden haaveita sekä rahoituskäytäntöjä.

Työn toimeksiantajana on Suomen Kotiseutuliitto. Suomen Kotiseutuliitto on kotiseututyön keskusjärjestö, joka toimii valtakunnallisesti. Liitto edistää paikalliskulttuurien arvostusta, kehittää ja ohjaa kotiseututyötä sekä kulttuuriympäristöjä ja pitää huolen kotiseututyön tavoitteiden toteutumisesta (Vanhatalo 2015). Työn taustalla on heidän Kulttuuriympäristö ja kansalainen -hankkeensa ja työn tarkoituksena on tehdä taustaselvitystä tälle hankkeelle. Kulttuuriympäristö ja kansalainen -hanke on valtakunnallinen selvityshanke kolmannen sektorin toimijoista, toiminnan laadusta ja haasteista.

Työn kysely toimii pilottikyselynä Hämeenlinnan alueella. Kyselyssä testataan kysymysten toimivuutta, muotoilua ja ymmärrettävyyttä Kotiseutuliiton hanketta varten. Kyselyssä selvitetään myös kohderyhmää, josta selviää, minkä tahojen toimijat kokevat toimivansa kulttuuriympäristökentällä. Kyselystä saadaan myös ensimmäiset tulokset pilottialueelta.

Kysely lähetettiin sähköpostitse 76 yhdistykselle, ja näihin yhdistyksiin 96 henkilölle. Kyselystä luotiin myös julkinen linkki, joka julkaistiin kyselystä tehdyn tiedotteen yhteydessä. Lehdistötiedotetta julkaistiin Suomen Kotiseutuliiton tiedotuksen kautta. Tiedote lähetettiin Hämeen ammattikorkeakoulun tiedotukselle ja se julkaistiin heidän verkkotiedotuksensa kautta. Kyselyyn vastasi yhdeksäntoista henkilöä, kuudestatoista eri yhdistyksestä. Kaksi vastanneista oli yksityisiä henkilöitä ja yksi vastanneista jätti yhdistys/organisaatio/yhteisö-kohdan tyhjäksi.

Opinnäytetyön teoriaosuuden alussa avataan käsitettä kulttuurinen kestävä kehitys. Kestävä kehitys jakautuu neljään eri ulottuvuuteen: ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen. Näistä neljästä osa-alueesta kulttuurinen kestävyys on hieman tuntemattomampi kuin muut. Työssä selvennetään kulttuuriympäristökäsitettä ja sen jakautumista rakennettuun ympäristöön, kulttuurimaisemaan, perinnebiotooppiin ja muinaisjäännöksiin. Teoriaosuudessa kerrotaan myös kulttuuriympäristöjen suojelusta ja hoidosta ja näihin vaikuttavista asioista. Näitä ovat lait ja sopimukset sekä kaavoitus. Työssä esitellään erilaisia tahoja eri sektoreilta, jotka osaltaan vaikuttavat kulttuuriympäristöihin ja niiden suojeluun ja hoitotoimenpiteisiin. Vaikuttavia tahoja ovat muun muassa Museovirasto, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kolmannen sektorin toimijat.

2 KULTTUURINEN KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävän kehityksen tavoitteena on elämisen mahdollisuuksien turvaaminen tuleville ja nykyisille sukupolville. Yhteiskunnan tulee muuttua paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti ja toimia kestävän kehityksen mukaisesti. Päätöksenteossa ihminen, talous ja ympäristö tulee kaikki ottaa tasapuolisesti huomioon. (Ympäristöministeriö 2015.)

Kestävä kehitys jakautuu neljään osa-alueeseen, jotka ovat ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys (Opetus- ja kulttuuriministeriö, kulttuuri ja kestävä kehitys n.d.). Ekologinen kestävyys tarkoittaa ihmisen toiminnan ja taloudellisen toiminnan yhteensovittamista, yhdessä luonnon kestokyvyn kanssa. Ekosysteemien toimivuus ja säilyttäminen sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, ovat ekologisen kestävyuden perusehtoja. Taloudellinen kestävyys on tasapainoista kasvua, jossa pitkällä aikavälillä ei velkaannuta eikä hävitetä varantoja. Kestävä talous ja sosiaalinen kestävyys kulkevat käsi kädessä. Kestävä talous on pohjana sosiaaliselle kestävyydelle. Talouden kestävyys tuo apua tulevaisuuden haasteisiin. Kulttuurisen ja sosiaalisen kestävyuden tavoitteena on varmistaa edellytykset hyvinvoinnille ja siirtää ne sukupolvelta toiselle. Kaikki kestävän kehityksen osa-alueet vaikuttavat toisiinsa. Yhteiskunnan ja talouden kehitys ja kestävyys vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin. Kansalaisten hyvinvoinnin kautta ekologinen kestävyys edistyy ja se on yhteiskunnallisesti hyväksyttävää. (Ympäristöministeriö 2015.) Kun ihmiset voivat hyvin, he jaksavat huolehtia myös ympäristöstään ja toisistaan.

Kulttuurin määritelmä ei ole yksiselitteinen, koska siihen kuuluu sekä aineellisia että aineettomia asioita. Aineellista kulttuuriperintöä ovat asiat, jotka näemme, kuten rakennetut kulttuuriympäristöt. Aineetonta kulttuuriperintöä taas ovat esimerkiksi kansanperinteet. Kulttuuriseen kestäväan kehitykseen kuuluu kulttuurin tunteminen ja ymmärtäminen. Kulttuurisen kestävän kehityksen päämääränä on lisätä kulttuuri-identiteetin tunnetavuutta, ja lisätä tietoisuutta erilaisista kulttuureista ja niiden tuntemisesta. Kulttuurisen kestävän kehityksen tavoitteena on lisätä alueiden ja ihmisten hyvinvointia sekä säilyttää erilaisia kulttuureja ja niiden ominaispiirteitä ja niiden kehittymistä. (Suomen YK-liitto, kulttuurinen kestävä kehitys n.d.)

Kulttuurinen kestävyys ottaa oman kulttuurin lisäksi myös muut kulttuurit huomioon ja kunnioittaa ja hyväksyy niiden erilaisuuden. Kulttuurinen kestävyys tarkoittaa myös eri kulttuurien yhteiselon vahvistamista ja kehittämistä sekä kaikkien kulttuurien kunnioittamista. Kulttuurisen kestävyuden kehittämisessä tulee ottaa huomioon ennakkoluulojen vaikutus kehitykseen. (Ympäristöosaava ammattilainen, kulttuurinen kestävyys n.d.)

3 KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Museoviraston määritelmän mukaan kulttuuriympäristö jaetaan erilaisiin kokonaisuuksiin: rakennettu kulttuuriympäristö, kulttuurimaisema, perinnebiotooppi, muinaiset rakenteet ja muinaisjäännökset. Olennaista kulttuuriympäristöille on, että niistä on nähtävissä ihmisen käden jälki ennen ja nyt (Museovirasto, kulttuuriympäristö 2016).

Kulttuuriympäristöt ovat muotoutuneet ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta, ja niistä voi erottaa historian ja kulttuurin eri vaiheita (Rakennusperinto.fi, kulttuuriympäristön ja korjausrakentamisen käsitteitä n.d.). Ihmiset ovat raivanneet metsiä laitumiksi ja pelloiksi, ja rakentaneet asumuksia tarpeensa mukaan. Kaikki tämä on muokannut maisemaa ja ympäristöä, ja näitä maisemia kutsutaan nykyään kulttuuriympäristöiksi. Pitkäaikainen laiduntaminen, niitto ja kaskeaminen ovat muokanneet maisemaa, ja nämä ovat merkittäviä asioita luonnon monimuotoisuuden ja maiseman kannalta. Aikojen saatossa ihminen on muokannut ympäristöään ja tämä muokkaus on osaltaan mahdollistanut erilaisten eliöiden ja kasvien monimuotoisuuden lisääntymisen ja leviämisen. (Hintikka 2013.)

Kulttuuriympäristöä pyritään säilyttämään ja suojelemaan monin eri tavoin. Kansalaisten toiminta, ympäristö- ja kulttuurihallinnon yhteistyö sekä lainsäädäntö ovat tapoja suojella kulttuuriympäristöä (Museovirasto, kulttuuriympäristö 2016).

3.1 Rakennettu kulttuuriympäristö

Rakennettu kulttuuriympäristö käsittää rakennuksia, rakennettuja alueita sekä erillisiä rakenteita, kuten siltoja. Kulttuuriympäristöön kuuluu rakennukset ja niitä ympäröivä maisema. Rakennetulla kulttuuriympäristöllä ja sen maisemalla tarkoitetaan ympäristöä, joka on syntynyt ihmisen ja luonnon keskinäisestä toiminnasta. Kulttuuriympäristö voi olla alueellinen, kokemuksellinen tai historiallinen kokonaisuus. (Valtioneuvoston periaatepäätös, kulttuuriympäristöstrategia 2014-2020, 2014.)

Rakennettu kulttuuriympäristö voi tarkoittaa myös yksittäistä sisätilaa tai rakennusta, rakennusryhmää tai maisemakokonaisuutta. Rakennettu kulttuuriympäristö on ihmistoiminnan tuotos, joka näkyy ja erottuu selkeästi maisemasta. Perinteistä hämäläistä rakennusperintöä ovat muun muassa keskiaikaiset kirkot, teollisuusympäristöt, vanhat kaupunkikorttelit sekä säilyneet kyläkokonaisuudet. (Hämeen liitto, rakennettu kulttuuriympäristö n.d.) Työssä tehdyn kyselyn vastanneissa on mukana toimijoita, jotka tekevät töitä kyläkokonaisuuksien säilymisen eteen.

Museovirasto on laatinut viimeksi vuonna 2009 inventoinnin valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (Museovirasto, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2015). Inventointi on tehty kulttuuriympäristön osalta ja se pohjautuu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuviin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Valtakunnallinen inventointi antaa kuvan rakennetun ympäristön kehityksestä ja historiasta monipuolisesti. Valitut kohteet antavat monipuolisesti kuvaa niin ajallisesti kuin alueellisesti. Alueiden käytön suunnittelussa kulttuuriympäristöjen osalta otetaan huomioon rakennettujen kulttuuriympäristöjen lisäksi muinaisjäännökset sekä arvokkaat maisema-alueet. (Museovirasto, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009.)

Inventoinnin tavoitteena on turvata ja säilyttää kulttuuriympäristöjen rakenne, kylä- ja kaupunkikuva sekä niitä ympäröivä maisema. Tarkoitukse-

na on muutosten ja täydennysrakentamisen sopeuttaminen kulttuuriympäristöön ja samalla säilyttää ympäristön piirteet ja omaperäisyys. (Museovirasto, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2015.)

Hämeenlinnan alueella on 28 valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Näihin kuuluu muun muassa Hahkialan ja Katisten kartanot, Hämeen linna, rautatieasema, Suomen kasarmit ja Vanajan linna (Museovirasto, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009).

Yksi mielenkiintoinen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on Kantolanniemen siirtolapuutarha. Se sijaitsee Vanajaveden rannalla ja on perustettu 1930-luvulla. Siirtolapuutarha perustettiin vähävaraiselle työväestölle, jolle annettiin mahdollisuus puutarhaviljelyyn. Se on hyvin säilynyt esimerkki oman aikakautensa toiminnasta. Siirtolapuutarha on hyvin säilynyt kokonaisuus. (Museovirasto, Kantolanniemen siirtolapuutarha 2009.)

3.2 Kulttuurimaisema

Kulttuurimaisemat eroavat luonnonmaisemista siten, että niissä näkyy ihmisten toiminta ja sen vaikutus maisemaan. Kulttuurimaisemia ovat perinnemaisemat, maatalousmaisemat ja taajamien kulttuurimaisemat. Erityisen arvokkaita kulttuurimaisemia ovat yhtenäiset puutaloalueet ja laajat peltomaisemat, koska niissä näkyy pitkäaikainen ihmisten elämä ja toiminta. (Metsäverkko, luonnonmaisema ja kulttuurimaisema n.d.)

Kulttuuriympäristö koostuu useimmiten rakennetusta ympäristöstä ja sitä ympäröivästä maisemasta. Maisema itsessään voi olla perinnemaisema tai kulttuurimaisema, mutta usein siihen liittyy jotain ihmisen rakentamaa (Hintikka 2013). Esimerkiksi perinteisessä peltomaisemassa näkyy usein myös latoja tai muita rakennuksia tai rakenteita, kuten esimerkiksi riukuaitaa.

Hämeessä on hyvin monikerroksinen kulttuuriympäristö. Siellä on ollut asutusta, maataloutta ja teollista toimintaa jo esihistorialliselta ajalta lähtien. Hämeen härkätie oli yksi tärkeimpiä teitä Suomen varhaishistoriassa yhdistäen Hämeen ja Turun linnat. Ne olivat tuolloin tärkeitä hallintokeskuksia. Hämeen härkätiellä on tähän päivään asti säilynyt keskiaikaisperäisiä kyläympäristöjä sekä viljelysmaisemia. Hämeen härkätien tielinjaukset ovat pääpiirteissään edelleen säilyneet. (Hämeen liitto, maakunnalliset erityispiirteet n.d.)

Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita on Suomessa yhteensä 156 kappaletta. Maaseudun kulttuurimaiseman arvokkuus perustuu perinteiseen rakennuskantaan, monimuotoiseen luontoon sekä hoidettuun viljelymaisemaan. Arvokkaita maisema-alueita, etenkin maatalousmaisemia, uhkaavat monet asiat. Näitä ovat uudisrakentaminen, joka ei sovi maisemaan, vanhojen rakennusten rapistuminen, luonnon köyhtyminen ja maiseman muuttuminen maatalouden muutoksien myötä. (Ympäristöhallinnon

yhteinen verkkopalvelu, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet 2016.)

Tämän hetken arvokkaat maisema-alueet ovat valikoituneet vuonna 1995 tehdyllä valtioneuvoston periaatepäätöksellä. Maisemat arvotetaan niiden ominais- ja erityispiirteiden mukaan. Ympäristöministeriön maisema-aluetyöryhmä jakoi maisema-alueet kymmeneen maisemamaakuntaan niiden luonnon ja kulttuuripiirteiden mukaan. Jokaisessa maisemamaakunnassa on huomioitu, että alueen tärkeimmät ominaispiirteet tulevat esille. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet 2016.)

Ympäristöministeriö on tehnyt päivitys- ja täydennysinventoinnin arvokkaista maisema-alueista vuosina 2010-2014. Inventoinnin tarkoituksena oli selvittää alueiden arvoluokka, alueiden rajaukset sekä aluevalikoima. Inventointi tapahtui maakunnittain ja se oli elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten (ELY-keskus) ja maakuntien yhteinen hanke. Inventoinnin pohjalta valmistellaan ehdotus valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, ja sen pohjalta tehdään ja valmistellaan uusi valtioneuvoston päätös. Valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin vaikuttavat erilaiset ohjausjärjestelmät. Näitä ovat maankäyttö- ja rakennuslaki, luonnonsuojelulaki, maatalouden ympäristötuki, eurooppalainen maisemayleissopimus ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Inventoinnin keskeisinä tarkastelualueina ovat elinvoimaiset, luonnoltaan monipuoliset ja perinteiset viljelymaisemakokonaisuudet. Näihin lukeutuvat kylät ja niiden luonnon-alueet, ja historialliset kohteet. (Ympäristöministeriö, arvokkaiden maisema-alueiden inventointi 2011.)

Maisemamaakuntia on Suomessa kymmenen. Jako perustuu kulttuurimaisemien ominaisten piirteiden ilmenemiselle ja vaihtelevuudelle maisemassa. Maisemamaakunnat jakautuvat edelleen pienempiin osiin. Hämeen maisemamaakunta jakautuu seuraavasti: Keski-Hämeen viljely- ja järvi-maat, Tammelan ylänköseutu, Pohjois-Hämeen järvisseutu sekä Päijänteen seutu. (Heikkilä 2013.)

3.3 Perinnebiotooppi

Maatalouden muokkaamia maisemia, kuten niittyjä, ketoja, hakamaita ja laitumia kutsutaan perinnebiotoopeiksi. Näille alueille on kehittynyt aikojen saatossa omanlainen eliöstö ja kasvisto. Perinnebiotoopit ovat vähentyneet Suomessa 1880-luvun lopulta lähtien ja tahti on vain kiihtymään päin. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, perinnebiotoopit 2015.)

Kulttuuriympäristöistä perinnebiotoopit ovat ehdottomasti uhanalaisin ryhmä. 1990-luvulla tehdyssä perinnemaisemainventoinnissa löytyi 3 700 arvokasta hakamaata, niittyä ja metsälaidunta. Näiden yhteispinta-ala oli noin 19 000 hehtaaria. 1950-luvulla niittyjä on ollut jäljellä vielä noin 280 000 hehtaaria. Vähentymisen taustalla on yhteiskunnan muutokset ja suurimpana muuttujana on maatalous. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, perinnebiotoopit 2015.)

Perinnebiotooppien luontotyypeistä äärimmäisen uhanalaisiksi tai erittäin uhanalaisiksi on luokiteltu jopa 90 prosenttia. Tämä johtuu laidunnuksen ja niiton loputtua hakamailta, kedoilta ja niityiltä, ja ne ovat kasvamassa umpeen. Myös rehevöityminen, metsittäminen, ruoppaus, pellonraivaus ja rakentaminen rantaniityille aiheuttavat perinnebiotooppien uhanalaistumista. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, perinnebiotoopit 2015.)

Perinnebiotoopit ovat erityisen tärkeitä, koska niillä elää uhanalaista lajistoa. Näitä lajeja ei löydy mistään muualta. Perinnebiotooppien hoitokeinoja ovat puuston ja pensaikon raivaus, niitto, laidunnus ja lehdestys eli puiden latvominen. Kaikki poistettu kasvillisuus tulee kerätä alueelta pois, koska muuten kasvillisuus tuottaa ravinteita maaperään, jolloin se rehevöittää aluetta, ja perinnebiotoopin alkuperäinen luonto vaarantuu. Yhdistykset voivat hakea esimerkiksi leader-rahoitusta perinnebiotooppien kunnostukseen. (ProAgria, luonnon ja maiseman monimuotoisuus – perinnebiotoopit 2014.) Leader toiminnan tavoitteena on hyödyntää paikallista asiantuntemusta ja osaamista kehittämistyössä. Leader-rahoitus on tuki, joka muodostuu kuntien, valtion ja EU:n rahoituksesta. (Leader Suomi, toimintatapa pähkinäkuoressa n.d.) Kyselyn tuloksista selviää, että kaksi vastanneista on saanut leader-rahoitusta toiminnalleen.

Kanta-Hämeen alueella suojeltavia luontotyyppisiä ovat harjumetsät, lehmuslehdot, ruohokorvet sekä tuoreet lehdot (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, kuntien arvokkaat luontotyypit 2015).

3.4 Muinaisjäännökset

Muinaisjäännökset ovat merkkejä ja muistoja menneistä ajoista. Niiden kautta voi ymmärtää elämistä, asumista, liikkumista ja uskonnon harjoittamista muinaisina aikoina. Muinaisjäännöksiä voi löytyä maalta tai vedestä. Muinaisjäännöksiä voidaan jaotella esihistoriallisiin, historiallisen ajan ja vedenalaisiin jäännöksiin. (Museovirasto, mikä on muinaisjäännös? 2016.)

Muinaisjäännökset ovat merkkejä, jotka ovat syntyneet vuosisatoja sitten ihmisen toiminnasta. Muinaisjäännökset poikkeavat muista kulttuuriperintökohteista siten, että niitä on säilynyt vähän tai niitä ei ole säilynyt maan päällä ollenkaan. Maanalaiset osat ovat tärkeitä ja myös osa muinaisjäännöstä. (Maaranen 2001, 15.)

Esihistoriallinen aika on aikaa, jolloin kirjoitustaitoa ei vielä tunnettu. Muinaisjäännöksiä tältä ajalta ovat muun muassa hautaröykkiöt, polttokalmistot, asuinpaikat, kulttipaikat kuten kuppikivet ja miekanhiontakivet sekä kalliomaalaukset. Muinaisjäännökset ovat tärkeää lähdeaineistoa varhaisimmasta Suomen historiasta. (Museovirasto, esihistorian ajan kulttuuriperintö 2016.)

Keskiaikaiset ja sitä nuoremmat muinaisjäännökset ovat historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Historiallisen ajan muinaisjäännöksiä on hyvin monenlaisia. Teollisuushistorian muinaisjäännöksiä ovat kaivokset ja masuu-

nit, maa- ja vesiliikenteen jäännöksiä ovat välimatkapylvää ja tienpohjat, kirkollisia muinaisjäännöksiä ovat hylätyt hautausmaat ja kirkonpaikat, linnoitukset, elinkeinohistoriallisia jäännöksiä ovat myllynpaikat ja tervahaudat, maaseudun jäännöksiä ovat kartanonpaikat ja autioituneet kylätonnit, vanhojen kaupunkien kulttuurikerrokset sekä kivi- ja kalliohakkaukset. (Museovirasto, historiallisen ajan kulttuuriperintö 2016.)

Vedenalaisia muinaisjäännöksiä on löydetty esihistorialliselta ja historialliselta ajalta. Hylyt ja uponneet laivat ovat vedenalaisia muinaisjäännöksiä sekä myös ihmisen veteen tekemät vanhat rakenteet (Museovirasto, mikä on muinaisjäännös? 2016).

Vedenalaisia rakenteita ja merkkejä ihmisen toiminnasta kutsutaan vedenalaiseksi kulttuuriperinnöksi. Vedenalaisen kulttuurimaiseman muodostavat ihmisen toiminnan jäänteet sekä sitä ympäröivä maisema. Vedenalaisen luonnon ja kulttuuriperinnön suojele toimivat toisiaan tukevin asioina. Vedenalaisia muinaisjäännöksiä ja muinaisjäännösalueita ovat muun muassa haaksirikkopaikat, meritaistelupaikat, uhripaikat, erilaiset hylyt, vedenalaiset rakenteet kuten satama- ja puolustuslaitteet sekä veden alle jääneet asuin- ja hautapaikat. (Museovirasto, vedenalainen kulttuuriperintö 2016.)

Ensimmäiset asuttajat ovat tulleet Hämeeseen jo kivikaudella, ja he ovat asettuneet aloilleen vesistöjen äärelle. Kivikaudella Itämeren ranta ulottui eteläiseen Hämeeseen. Hämeessä rautakaudelta eteenpäin asutus on pysynyt suunnilleen samoilla alueilla tähän päivään saakka. Nykymaisemaan on tallentunut rautakauden elämisen jälkiä kuten kuppi- ja miekanhiontakiviä, kalmistoalueita ja linnavuoret. (Hämeen liitto, maakunnalliset erityispiirteet n.d.)

4 KULTTUURIYMPÄRISTÖN SUOJELU JA HOITO

Kulttuuriympäristöjen suojeluun on monia eri keinoja. Kaksi merkittävää keinoa suojella kulttuuriympäristökohteita ovat lait ja kaavoitus. Näillä vaikutetaan kulttuuriympäristöjen säilyttämiseen ja suojellaan muun muassa niiden ulkonäköä ja historiallisia arvoja. Valtio, viranomaiset, yritykset ja yhdistykset vaikuttavat omilla tahoillaan kulttuuriympäristöjen hoitoon ja suojeluun.

Suojelemalla kulttuuriympäristöjä varmistetaan niiden säilyvyys tuleville sukupolville. Kulttuuriympäristökohteiden säilymisen ja suojelun edellytyksenä on niiden hyvä hoito. Lainsäädäntö, ympäristö- ja kulttuurihallinnon yhteistyö ja kansalaisten aktiivinen toiminta vaikuttavat merkittävästi suojelutyössä. (Kulttuuriympäristömme.fi, kulttuuriympäristön suojelu 2016.)

4.1 Lait

Kulttuuriympäristöihin ja niiden säilymiseen vaikuttavat monet eri lait. Keskeisimpiä lakeja ovat maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), luon-

nonsuojelulaki (1096/1996), laki rakennusperinnön suojelusta (498/2010) ja muinaismuistolaki (295/1963). Monia muitakin lakeja sovellettaessa voidaan vaikuttaa kulttuuriympäristöihin. (Valtioneuvoston periaatepäätös, kulttuuriympäristön säädösperusta 2014.)

Maankäyttö- ja rakennuslain alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän osana ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksena on varmistaa merkittävien paikallisten piirteiden huomioiminen kaavoituksessa ja viranomaistoiminnassa, edistää kansainvälisten sopimusten toteutumista sekä varmistaa alueidenkäytön ja maankäyttö- ja rakennuslain suunniteltujen tavoitteiden toteutuminen, etenkin kestävän kehityksen ja hyvän elinympäristön osalta. Lisäksi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksena on luoda edellytyksiä valtakunnallisten hankkeiden toteutumiselle alueidenkäytöllisesti, edistää kaavoituksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä ennakko-ohjauksessa ja toimia muutenkin kaavoituksen ennakko-ohjauksessa merkittävässä alueidenkäyttöä koskevissa kysymyksissä. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 2016.)

Kokonaisuudet, joita valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat ovat toimiva aluerakenne, yhdyskuntarakenne ja elinympäristö, kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat, toimivat verkostot ja energiahuolto, Helsingin seudun erityiskysymykset sekä luonto- ja kulttuuriympäristöjen erityiset aluekokonaisuudet. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 2016.)

Luonnonsuojelulailla säädellään luonnonsuojelualueiden käyttöä. Luonnonsuojelualueilla pyritään turvaamaan alueen lajiston ja luontotyyppien monimuotoisuus sekä huolehtimaan virkistys- ja retkeilyalueiden, kansallismaiseman sekä kulttuuriperintöalueiden säilyminen. Suojelluista alueista suurin osa on Natura 2000 -verkostossa. Luonnonsuojelualueille tehdään hoito- ja käyttösuunnitelmat vasta kun ne tulevat tarpeellisiksi. Kansallispuistoille laaditaan aina hoito- ja käyttösuunnitelma luonnonsuojelulain mukaan. Valtion omistuksessa olevilla mailla hoito- ja käyttösuunnitelmaan laatii ja hallinnoi Metsähallitus. Yksityisten omistajien luonnonsuojelualueiden hoitoa ja käyttöä suunnitellaan yhdessä maanomistajien, Metsähallituksen sekä ELY-keskuksen kanssa. Kansallispuistojen osalta hoito- ja käyttösuunnitelman laatii ja vahvistaa ympäristöministeriö. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, suojelualueet 2016.)

Luonnonsuojelulain suojeltuja luontotyypppejä ovat luonnontilaiset tai luonnontilaiseen verrattavat alueet. Tällaiset alueet ovat pieniä ja harvinaisia. Erilaisten luontotyyppien ominaispiirteiden säilyttäminen on suojelun ensisijainen tarkoitus ja tavoite. Luontotyyppistä riippuu onko suojelu täydellistä luonnontilaan jättämistä ja koskemattomuutta, vai liittyykö siihen suojelullisia hoitotoimenpiteitä. Useiden luontotyyppien säilymisen edellytyksenä on jatkuva hoito ja käyttö. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, luonnonsuojelulain luontotyyppit 2016.)

Luonnonsuojelulailla voidaan perustaa myös maisema-alue, jonka tarkoituksena on säilyttää ja hoitaa luonnon- ja kulttuurimaiseman historiallisia

ominaispiirteitä, kauneutta tai muita erityisiä arvoja. Maiseman suojeluun vaikuttavat muutkin lait kuin luonnonsuojelulaki. Näitä ovat maa- ja metsätaloutta, kaivostoimintaa sekä maa-ainesten ottoa koskevat lait. Maiseman kehittämiseen ja hoitoon sekä perinnebiotooppien hoitoon on mahdollista saada ja hakea tukea maa- ja metsätalousministeriön maatalouden ympäristötuen erityistukien antamasta asetuksesta, ja valtioneuvoston luonnonhaittakorvauksesta sekä maatalouden ympäristötuesta antamasta asetuksesta. (Ympäristöministeriö, rakennussuojelua ja maisemansuojelua koskeva lainsäädäntö 2015.)

Rakennettua ympäristöä pystytään suojelemaan kaavoituksella ja rakennusperinnön suojelulailla. Valtakunnallisesti merkittäviä kohteita tai rakennuksen sisältäessä arvokkaita laitteita tai sisätiloja, tai muita arvokkaita piirteitä, suojellaan lailla rakennusperinnön suojelemisesta. Tämä on erityislainsäädäntö ja tätä sovelletaan, jos kohteen säilymistä ei pystytä varmistamaan kaavoituksella. Kirkkolaila suojellaan evankelis-luterilaisten seurakuntien kirkollisia rakennuksia niiden ollessa rakennettu ennen vuotta 1917. Myös ortodoksiset kirkot, jotka on rakennettu ennen vuotta 1917, on suojeltuja ja tämän lisäksi muita nuorempia kirkkoja ja rukoushuoneita voidaan suojella erillispäätöksillä. Muitakin kirkollisia rakennuksia voidaan suojella erillisillä rakennussuojelupäätöksillä. Kirkkolaki, laki ortodoksisesta kirkosta ja erilliset rakennussuojelupäätökset koskevat myös rakennusten kiinteää sisustusta sekä piha-aluetta. (Museovirasto, rakennetun ympäristön suojelu 2016.)

Rakennuksen suojelu ei aina koske koko rakennusta. Suojelun kohteena voi olla rakennuksen kiinteä sisustus, julkisivu tai sen ympäristö. Tämä määritellään, joko rakennusperintölain mukaisessa suojelupäätöksessä tai kaavan suojelumääräyksissä. Suojellun rakennuksen, ympäristön tai molempien suojelu tarkoittaa, että rakennus tai ympäristö tulee pitää suojelun edellyttämässä kunnossa ja kaikki korjaukset ja muutokset tulee tehdä kulttuurihistoriallisia arvoja kunnioittaen ja vaarantamatta rakennuksen tai ympäristön arvoa. (Museovirasto, rakennetun ympäristön suojelu 2016.)

Muinaismuistolaila suojellaan muinaisjäännöksiä. Muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja lain perusteella (Museovirasto, rakennetun ympäristön suojelu 2016). Muinaismuistoalueet muodostuvat muinaisjäännöksistä ja näillä alueilla on maisemallista merkitystä. Yksittäisiä muinaisjäännöksiä esiintyy usein myös kulttuurimaisemissa. (Ympäristöministeriö, rakennussuojelua ja maisemansuojelua koskeva lainsäädäntö 2015.)

Kulttuuriympäristöihin vaikuttavat myös poliittiset ohjelmat ja Euroopan unionin lainsäädäntö. Suomi on sitoutunut erilaisiin kansainvälisiin sopimuksiin. Maailmanperintösopimus (SopS 19/1987), jonka tavoitteena on suojella kulttuuri- ja luonnonperintöä, Haagin sopimus (SopS 93/1994), jonka tavoitteena on aseellisen selkkauksen sattuessa suojella kulttuuriomaisuutta sekä yleissopimus (SopS 47/2013), jonka tavoitteena on suojella aineetonta kulttuuriperintöä. Edellä mainitut sopimukset on tehty UNESCO:n (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) kanssa. (Valtioneuvoston periaatepäätös, kulttuuriympäristön säädösperusta 2014.)

Euroopan neuvoston kanssa Suomi on tehnyt seuraavat sopimukset: Maltan sopimus (SopS 26/1995), joka on yleissopimus arkeologisen perinnön suojelusta, Granadan sopimus (SopS 10/1992), joka on yleissopimus kirkkien Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua ja Firenzen sopimus (SopS 14/2006), joka on eurooppalainen maisemayleissopimus. (Valtioneuvoston periaatepäätös, kulttuuriympäristön säädösperusta 2014.)

4.2 Kaavoitus

Kaavoitus on yksi yleisimpiä keinoja suojella rakennettua kulttuuriympäristöä ja yksittäisiä rakennuksia. Maakuntakaava, yleiskaava sekä asema-kaava ovat kuntien ja kuntayhtymien vastuulla. Kaavoituksen taustalla toimii maankäyttö- ja rakennuslaki. (Museovirasto, rakennetun ympäristön suojelu 2016.) Kaavoitusprosessissa tulee ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, koska niillä varmistetaan kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyminen (Kulttuuriympäristömme.fi, kaavasuojelu 2016).

Maankäytön suunnittelun ja rakentamisen sekä myös kulttuuriperinnön säilymisen perustana on maankäyttö- ja rakennuslaki. Kulttuuriympäristön vaalimisen ja hyvän rakentamisen sekä rakennetun ympäristön vaalimisen edistäminen on maankäyttö- ja rakennuslain tavoite. Laissa korostetaan erityisesti jo olemassa olevien rakennusten käyttöä ja hoitoa. (Museovirasto, suunnittelu ja kaavoitus 2016.)

Maankäytön suunnittelun toteutus tapahtuu kaavoituksella. Kuntien kaavoituksen tekeminen ja sen vahvistaminen on kuntien vastuulla. Maakuntakaavat ja yleiskaavat, jotka ovat kuntien yhteisiä, ovat poikkeuksellisesti ympäristöministeriön vahvistuksen alaisia. Kaavoitus pohjautuu aina selvityksiin ja tutkimuksiin. Inventointeja on tehty rakennus ja rakennuskulttuurista, maisemasta sekä muinaisjäännöksistä. Ennen kaavoitusprosessia tarkistetaan, että inventoinnit ovat riittäviä ja ajankohtaisia. Nämä inventoinnit ja selvitykset ovat tukena kaavoituksen vaikutusten arvioinnissa. (Museovirasto, suunnittelu ja kaavoitus 2016.)

Kaavoitusprosessi tapahtuu vuorovaikutuksessa viranomaisten, kuntien sekä kansalaisten kanssa. Kunnat vastaavat kaavoitusprosessista ja Museovirasto toimii asiantuntijana kaavaprosessissa (Museovirasto, suunnittelu ja kaavoitus 2016). Kunnat ja paikalliset toimijat pystyvät vaikuttamaan omalla toiminnallaan kaavaprosessin etenemiseen. Paikallisilla toimijoilla tarkoitetaan muun muassa paikallismuseoita, yksityishenkilöitä, paikallisia tiedotusvälineitä sekä erilaisia yhdistyksiä, kuten asukas-, kylä-, ja kaupunginosayhdistyksiä (Ympäristöministeriö, kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa 2011.)

Maakuntakaavan tarkoituksena on ohjata alueiden käyttöä, antaa tietoa kulttuuriympäristöistä sekä tehdä yksityiskohtaisempaa suunnitelmaa kulttuuriympäristöasioissa ja varmistaa, että merkittävät kulttuuriympäristöt ja niille asetetut tavoitteet täyttyvät. Maakuntakaavalla vaikutetaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti, kuntakohtaisesti ja seudullisesti. Maakuntakaavan ohjaus- ja oikeusvaikutuksen avulla voidaan suojella ja kehittää

kulttuuriympäristöä. Lisäksi kaavan valmisteluprosessin välityksellä pysytään vaikuttamaan kulttuuriympäristöön. Kaavaprosessin aikana maakunnallinen yhteistyö lisääntyy, koska tietoa jaetaan kulttuuriympäristöjen ominaispiirteistä, arvoista, suojelutarpeista, merkityksistä ja uhista ja mahdollisuuksista. Maakuntakaavalla saadaan sovitettua yhteen maakuntasuunnitelma ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kulttuuriympäristön osalta. Maakuntasuunnitelman tarkoituksena on linjata kulttuuriympäristön merkitys ja asema yleisesti, pitkällä aikajaksolla osana maakunnan kehittämistä. Maakuntaohjelman tavoitteena on linjata kulttuuriympäristöä koskevia kehittämistoimia. Nämä toimet liittyvät muun muassa kulttuuriympäristön hoitoon ja siihen liittyviin hankkeisiin sekä rahoituksen kohdentamiseen. Maakuntaohjelmalla suunnataan kehittämistoimia ja ne tehdään muutamaksi vuodeksi kerrallaan. (Ympäristöministeriö, kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa 2011.)

Yleis- ja asemakaavoja laaditaan järjestämään kunnan alueiden käyttöä. Yleiskaavalla ohjataan yleisesti maankäyttöä ja toimintojen yhteensovittamista kunnan tai sen osan alueella. Yleiskaava toimii ohjeena laadittaessa asemakaavaa ja näiden muutoksia. Yleiskaavaa tehtäessä tulee ottaa huomioon alueen luonnonarvot, rakennettu ympäristö sekä maisema ja näiden vaaliminen. Maaseudulla yleiskaava on yksityiskohtaisin kaava ja suojeluratkaisut päätetään siihen perustuen. (Museovirasto, suunnittelu ja kaavoitus 2016.)

Kaupungeissa ja taajamissa alueen toimintaa ohjaa asemakaava, joka on yksityiskohtaisempi kuin yleiskaava. Asemakaavalla ohjataan rakentamista ja maankäyttöä. Paikalliset olosuhteet, maisema- ja kaupunkikuva sekä hyvät rakentamistavat ja olemassa oleva rakennuskanta tulee ottaa huomioon asemakaavaa suunniteltaessa. (Museovirasto, suunnittelu ja kaavoitus 2016.) Asemakaavalla pystyy suojelemaan myös yksittäisiä pihoja ja puutarhoja, rakennuksia ja rakenteita sekä maisemia ja laajempia alueita suojelumääräyksillä. Erityisesti haja-asutusalueilla maankäytön suunnittelua täsmennetään ja täydennetään kuntien rakennusjärjestyksillä. Näissä rakennusjärjestyksissä annetaan määräyksiä rakentamisesta, jossa täytyy huomioida kulttuuri- ja luonnonarvot sekä elinympäristö. (Museovirasto, suunnittelu ja kaavoitus 2016.)

4.3 Kulttuuriympäristötoimijat

Kulttuuriympäristötoiminnassa on mukana paljon erilaisia toimijoita; valtio, viranomaisia, kuntia, yrityksiä, yhdistyksiä, järjestöjä ja kansalaisia. Näiden tahojen toimiva yhteistyö on toiminnan toimivuuden perusta.

Lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset ovat perustana kulttuuriympäristöjen hoidossa ja suojelussa. 1990-luvulla Museovirasto ja Ympäristöministeriö tekivät yhteistyössä inventoinnin valtakunnallisesti merkittävistä kulttuurimaisemista sekä valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista ympäristöistä. Nämä valtakunnalliset inventoinnit toimivat edelleen alueiden käytön suunnittelun taustalla ja lähtöpisteenä. Kulttuuriympäristöt eivät rajoitu aina yhden kunnan alueelle vaan ne ylittävät kuntarajoja. Maakunnallisella tasolla toimijat toimivat yhteistyössä kulttuuriympäristöjen

hoitamisen, tietoisuuden ja kulttuuriympäristöidentiteetin vahvistamiseksi. (Hämeen liitto, maitolaiturista maailmanperintöön n.d.)

Ympäristöministeriö on valtionhallinnossa vastuussa kulttuuriympäristön suojelusta ja hoidosta (Ympäristöministeriö, kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa 2011). Sen tehtävänä on lainsäädännön kehittäminen, joka koskee maisemaa ja rakennusperintöä, kulttuuriympäristöjen tilan seuraaminen, maiseman taloudellinen tukeminen ja rakennusperinnön ja perinnebiotooppien hoitaminen. Muita tahoja kulttuuriympäristötoiminnassa ovat Metsähallitus ja Senaatti-kiinteistöt, joiden hoidossa on kulttuurimaisemia, perinnebiotooppeja, muinaisjäännöksiä sekä rakennusperintöä. Opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulla on kulttuuriperintöä koskevat asiat sekä museolaitos. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, kulttuuriympäristön hoidon hallinto 2016.)

Museovirasto on asiantuntijaviranomainen, joka vastaa kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön suojelusta viraston lain ja asetuksen nojalla. Viranomaistoimintaa ohjaavat monet lait, kuten maankäyttö- ja rakennuslaki, museolaki, muinaismuistolaki ja laki rakennusperinnön suojelemisesta. Museoviraston suojelun toimintavälineitä ovat tarkastukset, neuvottelut, katselmukset ja lausunnot. Museovirasto myös valvoo maankäytön suunnittelua ja kehittämistä kulttuurihistoriallisesti arvokkaissa rakennuksissa ja ympäristökohteissa. Museovirasto ja maakuntamuseot ovat tehneet yhteistyösopimuksen, jossa kulttuuriympäristön vaalimisen asiantuntija- ja viranomaistehtävät ovat siirtyneet maakuntamuseoille. (Museovirasto, viranomaistoiminta 2013.)

Museovirasto on yleinen lupaviranomainen. Se antaa luvat muun muassa muinaisjäännösten tutkimiseen ja hoitoon, ja antaa paikallisille ELY-keskuksille lausuntoja muinaisjäännöksiä koskevissa asioissa. Museovirasto on vastuussa valtionavustusten jakamisesta ja alueellisesti museoiden toiminnan sopimusohjauksesta. Museovirasto antaa lisäksi lausuntoja liittyen museoiden valtionosuuskelpoisuuteen. (Museovirasto, viranomais-toiminta 2013.) Museoviraston ylläpidossa on myös muinaisjäännösrekisteri. Rekisteriin on merkitty tiedot kaikista suojelluista kiinteistä muinaisjäännöksistä (Hämeen liitto, maitolaiturista maailmanperintöön n.d.).

Maakunnan liitto on lakisääteinen kuntayhtymä. Tässä kuntayhtymässä jokaisen maakunnan alueella olevan kunnan tulee olla jäsenenä. Liitot jakaantuvat alueellisesti. Maakuntien liitoilla on lakisääteisiä tehtäviä kaksi, jotka ovat maakuntakaavoitus ja alueen kehittäminen. Liiton tehtävänä on vaalia alueensa kulttuuria ja perinteitä. Tämä onnistuu verkostoitumalla alueen toimijoiden kanssa. (Suomen kuntaliitto, maakuntien liitot 2016.) Maakuntaliitto vaikuttaa kulttuuriympäristöihin ja niiden tulevaisuuteen omalla toiminnallaan. Maakunnan liitto on suuressa osassa alueensa kulttuuriympäristöjä koskevan sisällön osalta. Paljon on kiinni heidän asiantuntemuksestaan ja toimintakulttuuristaan. (Ympäristöministeriö, kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa 2011.)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä on kulttuuriympäristön hoito, rakentamisen ja alueiden käytön ohjaus, luonnon- ja ympäris-

tönsuojelu, ympäristötilan seuranta ja vesivarojen hoito ja käyttö (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö 2016). ELY-keskusten tehtävänä on lisäksi edistää ja ohjata kuntien rakentamista sekä alueiden käytön suunnittelua. ELY-keskukset myös osallistuvat maakuntakaavojen laadintaprosessiin sekä valvovat ja ohjaavat kuntien yleis- ja asemakaavoitusprosessia. ELY-keskusten tavoitteena on edistää kulttuuriympäristön hoitoa sekä kulttuuriperinnön vaalimista. Rakennusperinnön hoitoavustusten myöntäminen on ELY-keskusten vastuulla sekä myös rakennussuojeluun liittyvät päätökset. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, alueiden käyttö ja rakentaminen 2016.) ELY-keskukset päättävät rakennusten suojelemisesta rakennusperintölain perusteella. Tätä ennen he ovat kuulleet Museovirastoa, jonka roolina on tehdä ehdotuksia rakennusten suojelumääräyksistä. Ympäristöministeriön tehtävänä on vahvistaa suojelupäätös. (Museovirasto, rakennetun ympäristön suojelu 2016.)

Kunnat vastaavat alueensa valvonnasta liittyen rakentamiseen ja rakennusten purkuun. Kunta on vastuussa myös alueensa maankäytön suunnittelusta, maisemaluvista ja kulttuuri- ja koulutoimesta. Kunnat myös omistavat alueellaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia kohteita. (Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, kulttuuriympäristön hoidon hallinto 2016.) Kunnan asiantuntijoita kulttuuriympäristöasioissa edustavat muun muassa kuntien kaavoittajat ja alue- ja kaupunginarkkitehdit, rakennustarkastajat ja kulttuuri- ja ympäristötoimen vastuhenkilöt (Ympäristöministeriö, kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa 2011).

Kolmannella sektorilla, tai toiselta nimeltään kansalaissektorilla, toimii yhdistyksiä ja järjestöä. Kolmas sektori on alue, joka jää julkisen sektorin, markkinoiden ja kotitalouksien väliin. Sen toimintaan kuuluu järjestötoimintaa, kansalaisaktiivisuutta sekä vapaaehtoistyötä. Kolmas sektori ja siellä toimivat yhdistykset ovat tämän opinnäytetyön kohderyhmää. Eri sektorien erot eivät aina ole selkeitä. Sektorit eivät ole itsenäisiä toimijoita vaan toimivat yhteistyössä keskenään. Yhdessä ne muodostavat toimivan kokonaisuuden ja saavat kokonaiskuvan tapahtumista ja asioista. Muita sektoreita ovat yksityinen ja julkinen sektori. Yksityisellä sektorilla toimii yritykset ja niiden tavoitteena on tehdä voittoa. Julkisella sektorilla toimivat valtio ja kunnat. (Kansalaisopinnot, yksityinen, julkinen, kolmas ja neljäs sektori n.d.)

Kansalaisten merkitys kulttuuriympäristöjen säilymisessä ja vaalimisessa on suuri. Usein käytännön työn eli rakennusten kunnossapidon ja maiseman ja ympäristön hoidon hoitavat ja huolehtivat alueen asukkaat. Kulttuuriympäristöstä huolehtiminen ja sen arvostaminen vahvistaa asukkaiden identiteettiä paikallisuudestaan ja tietä lisää motivointia kulttuuriympäristöasioissa. (Hämeen liitto, maitolaiturista maailmanperintöön n.d.)

Kyselyn tuloksista käy ilmi, että monet vastaajat tekevät nimenomaan konkreettista kunnostustyötä kulttuuriympäristön eteen. Vastaajat haluavat hoitaa ja suojella oman alueensa kulttuuriympäristöä ja he ovat kiinnostuneita sen kunnosta.

Ympäristöministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat yhteistyön tuloksena luoneet kulttuuriympäristöstrategia 2014 – 2020. Strategian tavoitteena on kannustaa ihmisiä toimimaan aktiivisesti kulttuuriympäristöjen hyväksi ja arvostamaan niitä. Hyvin hoidettuna kulttuuriympäristö säilyy hyvin, sopii nykykulttuuriin ja samalla säilyttää omat ominaispiirteensä. (Ympäristöministeriö 2016.)

Kulttuuriympäristöstrategian kolme päätavoitetta ovat hyvä hallinto, merkittävä voimavara ja kestävä kehitys. Strategian tavoitteena on luoda hyvät palvelu- ja toimintakyvyt paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Vastuunjakoa hallinnon ja eri sektoreiden välillä tulisi selkeyttää ja lisätä hallinnon alojen välistä yhteistyötä. Kulttuuriympäristöt ovat merkittävä voimavara ja strategian tavoitteena on tuoda ilmi niiden kulttuurinen, taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen puoli. Tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä eri tahojen välillä ja luoda uusia toimijoita alalle. Kulttuuriympäristöstrategiassa painotetaan myös kansalaistoiminnan merkitystä kulttuuriympäristöjen hoidossa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Kestävän kehityksen kulttuurisia, sosiaalisia, taloudellisia ja ekologisia arvoja pyritään vahvistamaan kehittämällä vastuullista ja hyvää hoitoa kulttuuriympäristöille. Strategian tavoitteena on säilyttää kulttuuriympäristöjen ominaispiirteet ja samalla tuoda esiin, että kulttuuriympäristö voi uusiutua ja sopeutua nykyaikaan ja samalla säilyttää keskeiset piirteensä. (Valtioneuvoston periaatepäätös, kulttuuriympäristöstrategia 2014-2020, 2014.)

Kolmas sektori tulee usein esiin poliittisissa keskusteluissa, kun julkisen sektorin varat alkavat huveta. Ratkaisuna tarjotaan usein kolmannella sektorilla toimivia yhdistyksiä ja järjestöjä. Kolmas sektori toimii yhteistyössä kuntien ja julkisen sektorin kanssa, ja tätä kautta yritetään parantaa erilaisten palveluiden tehokkuutta. Yhteistyö on hyvä asia kaikille osapuolille. Haasteita kolmannella sektorilla usein on vapaaehtoisten ja rahan puuttuminen. Useilla paikkakunnilla kolmannen sektorin toimijat ovat tarjonneet sellaisia palveluita mihin kunnalla ei ole ollut enää varaa. Kolmannen sektorin toiminnan jatkuvuutta vaikeuttaa markkinoita ja kilpailua painottava politiikka. Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa aktiivisten kansalaisten ja järjestöjen rooli kasvaa yhteisöllisyyden vahvistajana. Kuntien yhdistymisien vuoksi kuntakoot kasvavat, joka vie järjestelmiä ja päätöksentekoa aina vaan kauemmas kansalaisista ja tämä ohentaa heidän vaikutusmahdollisuuksiaan omalla alueellaan. Kolmannen sektorin ja kuntien täytyy vahvistaa yhteistyötään, jotta paikallinen elinvoima ja yhteisöllisyys säilyvät. (Pihlaja 2011.)

5 HÄMEENLINNAN ALUEEN KOLMANNEN SEKTORIN KULTTUURIYMPÄRISTÖTOIMIJOITA

Työn alussa Hämeenlinna alueelta etsittiin kolmannen sektorin yhdistyksiä, jotka liittyivät kulttuuriympäristöön ja niiden hoitoon. Lista koostuu muun muassa kyläyhdistyksistä, seuroista, partiolaisista, museoista, järviensuojeluyhdistyksistä sekä luonnonsuojeluyhdistyksistä. Yhdistyksiä löytyi yhteensä 76. Listaan koottiin löydetty yhdistykset ja yhdistysten yhteyshenkilön tai yhteyshenkilöiden yhteystiedot. Lista on käyty läpi Suo-

men Kotiseutuliiton kanssa ja siihen on tehty tarvittavat muutokset ja liisäykset. Lista yhdistyksistä on kokonaisuudessaan liitteestä 1.

Osa löydettyistä yhdistyksistä oli selvästi aktiivisesti toiminnassa tai olleet toiminnassa ainakin viimeisen vuoden aikana. Osan yhdistysten kotisivuilla ei ollut tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana mitään, joten on mahdollista, että kaikki listan yhdistykset eivät ole enää toiminnassa tai ainakaan yhteystiedot eivät ole ajankohtaisia ja päivitettyjä. Kaksitoista yhdistystä oli sellaisia, joihin kyselyä ei pystytty lähettämään.

Vastanneissa yhdistyksissä oli monia eri alan toimijoita. Vastanneita toimii muun muassa kyläyhdistyksissä, suojeluyhdistyksissä ja seuroissa.

6 PILOTTIKYSELY KULTTUURIYMPÄRISTÖTOIMIOILLE HÄMEENLINNAN ALUEELLA

Tässä työssä toteutettiin pilottikysely Hämeenlinnan alueen kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijoille. Kyselyn taustalla on Suomen Kotiseutuliiton valtakunnallinen Kulttuuriympäristö ja kansalainen -hanke, jolle tämä työ on taustaselvitystä. Työn kysely toimii pilottikyselynä. Kulttuuriympäristö ja kansalainen-hankkeen tavoitteena on tarjota kulttuuriympäristötoimijoille toimintaohjeita ja työkaluja sekä auttaa ja tukea yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötoimijoiden kesken että myös kuntasektorin ja virkamiesten kanssa. Tavoitteena on myös luoda yhteistyöverkostoja aktiivisten toimijoiden kesken. Hankkeessa tehdään valtakunnallinen selvitys kolmannen sektorin toimijoista, toiminnan laadusta ja haasteista.

Tämä kysely toimi pilottikyselynä hankkeelle ja siinä testattiin kysymysten muotoilua, yksiselitteisyyttä ja ymmärrettävyyttä. Kyselyllä selvitettiin myös kohderyhmää. Kulttuuriympäristötoimijat ovat hyvin laajalla alueella toimivia, joten tämän kyselyn tarkoituksena oli selvittää, millä eri toiminta-alueilla kulttuuriympäristötoimijat toimivat. Kyselyssä selviää myös, minkä eri alojen yhdistykset tai yksityiset henkilöt vastaavat tähän kyselyyn.

Kyselyyn muodostui yhteensä kaksitoista kysymystä. Työn kysely koostuu viidestä avoimesta kysymyksestä ja viidestä vaihtoehtokysymyksestä. Ensimmäisenä kysyttiin yhteystietoja ja viimeisenä oli vapaamuotoinen kenttä, johon sai kertoa, jos oli jotain, mikä ei tullut kyselyssä aiemmin ilmi. Näin ollen varsinaisia asiakysymyksiä oli kymmenen. Kysely on liitteessä 3.

Opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivinen tutkimus tarkoittaa laadullista tutkimusta ja sen tarkoituksena on ymmärtää tutkimuksen ominaisuuksia, laatua ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti (Jyväskylän yliopisto, koppa 2015). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pääpaino on vastausten mielipiteiden analysoimisessa syväluotaavasti sekä johtopäätösten tekeminen laajasta aineistosta (Taloustutkimus oy, 2016). Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii vastaamaan kysymyksiin miksi, miten ja millainen (Inspirans Oy, 2016).

6.1 Kyselyn tavoite ja toteutus

Kyselyn tavoitteena oli saada käsitys, paljonko kulttuuriympäristötyötä tekeviä yhdistyksiä ja yksittäisiä henkilöitä Hämeenlinnan alueella on. Kyselyn tavoitteena oli selvittää vastanneiden toimintatapoja, toiminnan rahoitusta, yleistä ilmapiiriä, yhteistyö- ja vaikuttamismahdollisuuksia, lisätiedon tarpeita sekä onnistumisia ja haasteita toiminnassa. Tavoitteena oli myös selvittää heidän asenneilmapiiriään ja asenteitaan kulttuuriympäristötyöhön ja paljonko he mielestään pystyvät vaikuttamaan kulttuuriympäristötoimintaan. Kyselyn avulla pyrittiin selvittämään kuinka aktiivisia yhdistykset ovat toiminnassaan ja kuinka he toimivat alueellaan. Kyselyn sisältö tehtiin ja muokattiin yhteistyössä Suomen Kotiseutuliiton kanssa. Kysely on liitteessä 3.

Kysely toteutettiin Webropol-ohjelmalla. Kysely lähetettiin 76 yhdistykselle, yhteensä 96 henkilölle. Osaan yhdistyksistä kysely lähetettiin useammalle kuin yhdelle henkilölle. Kolmannen sektorin toimijat eivät välttämättä toimi päivittäin, joten kyselyä lähetettiin useammalle henkilölle samassa yhdistyksessä, että saataisiin mahdollisimman paljon ja monipuolisia vastauksia. Kysely lähetettiin sähköpostin kautta näille 76 yhdistykselle, jotka oli etsitty mahdollisiksi vastaajiksi. Kyselystä tehtiin myös julkinen linkki, joka julkaistiin tiedotteen kautta. Näin tieto saatiin muillekin kuin listan yhdistyksille. Kyselyn voimassaoloaika oli 16.3.2016–15.4.2016.

Kyselystä luotiin lehdistötiedote, jota julkaistiin Suomen Kotiseutuliiton kotisivuilla, heidän Facebook-tiedotuksensa kautta sekä Hämeen ammattikorkeakoulun verkkotiedotuksen kautta. Tiedote tehtiin yhteistyössä Suomen Kotiseutuliiton kanssa. Tiedotteessa vedottiin kaikkiin, jotka kokevat tekevänsä kulttuuriympäristötyötä Hämeenlinnan alueella. Tiedotteessa kerrotaan, että kyselyllä selvitetään alueen toimijoiden toimintaa ja tiedontarpeita. Tiedotteessa mainitaan, että kysely on osa opinnäytetyötä, jonka toimeksiantajana on Suomen Kotiseutuliitto ja he hyödyntävät saatuja tuloksia Kulttuuriympäristö ja kansalainen -hankkeessaan. Tiedotteessa eritellään vielä, että kysely on suunnattu kansalaisille ja yhdistyksille, ei viranomaisille. Tiedotteessa avataan enemmän kyselyn sisältöä ja tavoitetta sekä tulevaa Kulttuuriympäristö ja kansalainen -hanketta. Tiedote on liitteessä 4. Tiedotteessa oli suora linkki kyselyyn ja siinä oli kerrottu kyselyn voimassaoloaika.

Kyselyn saateviestissä pyritään herättämään vastaajan mielenkiinto ja ajatukset kulttuuriympäristöihin. Kerrotaan, että kysely on osa opinnäytetyötä ja se toimii pilottiselvityksenä Suomen Kotiseutuliitolle ja pyydetään vastaamaan lyhyeen kyselyyn. Viestin sisällössä kerrotaan, että kulttuuriympäristö tarkoittaa ihmisen muovaamaa ympäristöä, johon kuuluvat rakennettu ympäristö, kulttuurimaisema ja muinaisjäännökset. Kyselyn tavoitteena on selvittää Hämeenlinnan alueella toimivien kulttuuriympäristöjen parissa työskentelevien tahojen toimintaa. Viestissä mainitaan erikseen, että kysely on suunnattu kansalaisille ja yhdistyksille, ei viranomaisille. Saateviestissä mainitaan vielä, että vastaukset tallennetaan Suomen Kotiseutuliitossa ja niitä hyödynnetään heidän tulevassa hankkeessaan. Erikseen mainitaan vielä, että yksittäistä vastausta ei pystytty jäljittämään vastaajaan

ja vastauksia ei julkaista sellaisenaan missään. Viestin lopussa oli yhteystiedot ja linkki kyselyyn. Saateviesti on liitteessä 2.

Kun kyselyn vastausaikaa oli jäljellä kaksi viikkoa, vastaamattomille yhdistyksille lähetettiin lyhyt muistutusviesti. Viestissä muistutettiin, että vielä on aikaa vastata kyselyyn ja alle laitettiin mukaan kyselyn alkuperäinen saateviesti. Viestillä yritettiin saada lisää osanottajia kyselyyn ja tämä toimikin erittäin hyvin. Kyselyn loputtua vastanneille lähetettiin vielä erikseen kiitosviesti vastauksesta ja ilmoitettiin, että heille lähetetään tieto opinnäytetyön valmistumisesta ja ohjeet sen löytämiseen ja lukemiseen. Viestiin laitettiin vielä pyyntö vastata Suomen Kotiseutuliiton tulevaan kyselyyn.

6.2 Kyselyn sisältö

Kyselyn sisältö ja kysymykset luotiin yhteistyössä Suomen Kotiseutuliiton kanssa. Kysymyksistä pyrittiin tekemään helposti ymmärrettäviä ja mahdollisimman yksiselitteisiä. Kysymyksiä tuli yhteensä kaksitoista.

Kyselyn alussa kysytään vastaajan yhteystietoja. Tämä on ainut kyselyn pakollinen kohta ja muut kysymykset ovat vapaaehtoisia. Kyselyssä selvitetään toimijoiden toimintamalleja, kiinnostuksenkohteita ja asenneilmapiiriä alueella. Kyselyssä selvitetään myös toimijoiden vaikutusmahdollisuuksia ja vaikuttamisenkohteita, jotka olivat vastausvaihtoehdoissa päättäjät, media, asukkaat, yleinen ilmapiiri sekä vapaa osio. Rahallinen tuki on tärkeää toimijoille ja kyselyssä kysyttiin, saavatko toimijat ulkopuolista rahallista tukea toiminnalleen. Jos vastaajat saivat tukea, heitä pyydettiin kertomaan mistä he sitä saavat. Kyselyssä selvitettiin myös toimijoiden lisätiedon tarpeita sekä yhteistyön tekemistä. Onnistumiset ja haasteet olivat kyselyn teemoina ja viimeinen kysymys käsitteli tulevaisuuden haaveita. Kysymys oli tarinatyypinen ja siinä pyydetään kuvittelemaan tulevaisuudessa omasta, kulttuuriympäristön sekä yhdistyksensä näkökulmasta ihan teellinen tilanne ja kuvailemaan, kuinka tuo tilanne saavutettaisiin. Tämä kysymys tuli Suomen Kotiseutuliitolta, koska he olivat aikaisemmissa kyselyissään käyttäneet vastaavanlaista kysymystä ja kokeneet sen mielenkiintoiseksi ja antoisaksi kysymykseksi. Viimeiseksi jäi niin sanotusti vapaa sana-osio, jossa vastaajat saivat kertoa ajatuksia, joita kyselyssä ei tullut ilmi sekä muita ajatuksia liittyen aiheeseen. Kysely on liitteessä 3.

6.3 Tulokset

Vastanneiden joukossa oli sekä yhdistyksiä että yksityisiä henkilöitä. Kyselyyn vastasi yhteensä yhdeksätoista henkilöä, kuudestatoista eri yhdistyksestä. Kaksi henkilöä oli samasta yhdistyksestä, kaksi oli yksityishenkilöitä ja yksi vastannut jätti yhdistys/organisaatio/yhteisö -kohdan tyhjäksi. Kyselyyn vastanneet kirjoittivat pääosin pitkästi ja monisanaisesti, ja he selvästi halusivat tuoda ajatuksiaan julki.

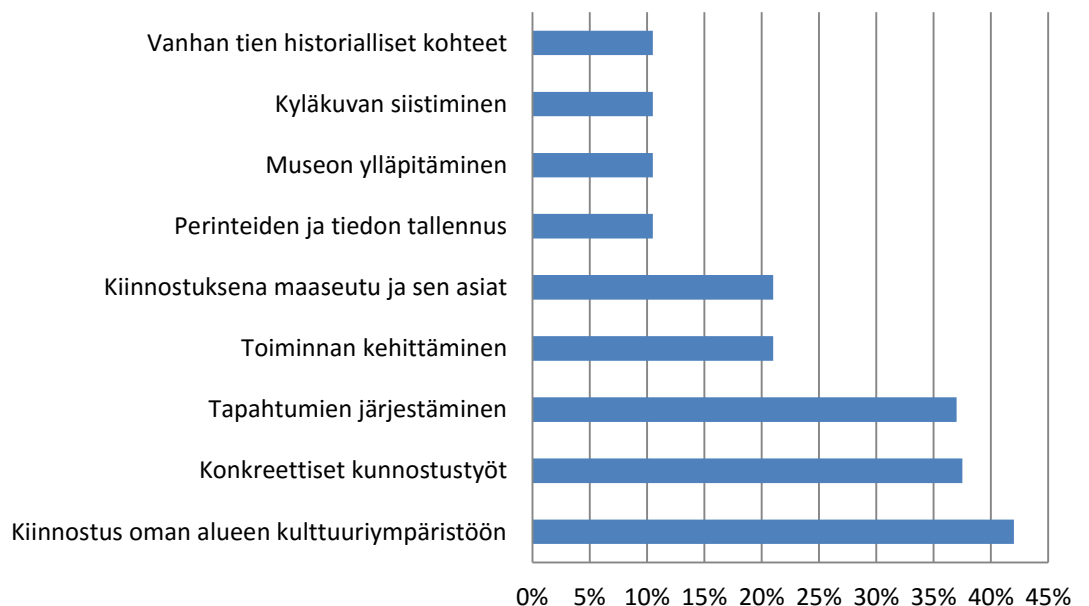
Kysely lähetettiin 76 yhdistykselle. Monesta yhdistyksestä oli useita yhteyshenkilöitä ja sähköposteja lähetettiin yhteensä 96 henkilölle. Kahta-toista yhdistystä ei tavoitettu sähköpostitse.

Kyselyyn vastasi yhdeksätoista henkilöä, kuudestatoista eri yhdistyksestä. Heistä seitsemätoista vastasi sähköpostitse lähetetyn kyselyn kautta ja kaksi vastasi julkisen linkin kautta. Kaksi vastannutta toimii samassa yhdistyksessä. Kyselyn vastausprosentti oli 21 prosenttia. 20–30 prosentin vastausprosentti on hyvä, jos lähettäjänä on entuudestaan tuntematon henkilö (Surveymonkey, kyselytutkimuksen otoskoko 2016).

Vastausprosentin laskeminen oli haasteellista, koska kyselyn linkki oli julkinen ja näin ollen kyselyn saaneiden määrä ei ole tiedossa. Vastausprosenttia ei voi laskea luotettavasti, koska kaksi vastanneista vastasi julkisen linkin kautta. He eivät olleet yhdistyslistan yhteystiedoissa, joille kysely lähetettiin sähköpostitse. Näitä kahta vastannutta ei voida ottaa mukaan vastausprosentin laskennassa.

Ensimmäisenä kyselyssä kysyttiin vastanneiden yhteistietoja. Vastanneita pyydettiin kertomaan nimi, sähköposti sekä yhdistys, organisaatio tai yhteisö, jossa he ovat mukana. Tiedot tallennetaan Suomen Kotiseutuliitossa ja he käyttävät tietoja omassa tulevassa hankkeessaan.

Toinen kysymys käsitteli yhdistysten toimintamalleja, toimintatapoja ja kiinnostuksen kohteita. Kaikki 19 vastasivat tähän kysymykseen. Kuviosta 1 näkee vastaajien toimintatapoja ja kiinnostuksen kohteita.

Kuvio 1. Vastanneiden kiinnostuksen kohteita ja toimintatapoja.

42 prosentissa vastauksia nousi esiin kiinnostus oman alueen kulttuuriympäristöön ja sen säilyttämiseen. Säilyttämisen eteen tehdään konkreettista kunnostustyötä kuten perinnebiotooppien ja purojen kunnostusta, raivausta, maisemointia, vieraslajien kitkentää, rantojen siistimistä, yleistä sii-

voamista sekä viihtyisyyden lisäämistä erilaisilla rakenteilla, kuten pysäkkikatoksilla ja postilaatikkotelineillä. 31,5 prosenttia vastanneista kertoo kunnostustöiden tapahtuvan talkoilla. Vastauksista käy ilmi, että kunnostusalueena on oman kylän lisäksi Hämeenlinnan vesialueen reitin varrella olevat kunnostuskohteet, kuten linnavuoriketju, perinnemaisemat sekä kartanot ja niiden ympäristöt.

37 prosenttia vastaajista kertoo järjestävänsä erilaisia tapahtumia vuosittain, ja yksi vastaajista järjestää tapahtumia viikoittain sekä yksittäisiä tapahtumia vuoden aikana. Neljän vastaajan tapahtumat sijoittuvat toimijoiden omalle alueelle, ja ne ovat erilaisia juhlia tai talkootapahtumia. Muita tapahtumia ovat yleisö-, ja liikuntatapahtumat sekä koko perheen tapahtumat. Neljä vastaajaa kertoo haluavansa kehittää toimintaansa. Vastauksissa mainittiin erikseen turismin ja yritysten toimintamahdollisuuksien lisääminen.

Neljä yhdistystä mainitsi kiinnostuksen kohteekseen maaseudun. Erityisesti kiinnostavat maaseudun asiat, maisema ja viheralueet sekä maaseudun kehittäminen. Yksi vastanneista myöntää rahoitusta maaseudun yhdistysten ja pienten yritysten hankkeille, jotka kehittävät maaseutua. Rahoituksen myöntämisen painopiste on seudun vetovoiman, kilpailukyvyn ja paikallisidentiteetin vahvistuksessa. Painopiste pitää sisällään monipuolisen kulttuuritoiminnan, perinteiden ja historian hyödyntämisen, maiseman ja ympäristön hoidon sekä rakennetun että rakentamattoman ympäristön osalta. Maaseudun maiseman kehittäminen on tärkeää, sekä luonnon ja kulttuurin arvojen vaaliminen, ja pyrkiminen säilyttämään ympäristön puhtaus, luonnon monimuotoisuus ja arvokkaat maisemakohteet.

Perinteen ja tiedon tallentaminen olivat kahden vastanneen kiinnostuksen ja toiminnan kohteena. Molemmat vastanneista ovat tallentaneet oman kotitalonsa ja/tai alueensa historiaa. Toinen vastaajista kirjoittaa artikkeleita harrastuksestaan ja kiinnostuksestaan kotiseutuunsa kotisivuilleen. Kahdella vastanneella on oma kotiseutulehti, ja toinen vastanneista kertoi lisäksi myyvänsä kirjoja ja viirejä. Lisäksi mainitaan, että kulttuuriympäristöstä tiedotetaan esitteiden sekä lehti- ja internet-ilmoitusten kautta.

Kaksi vastanneista kertoo toiminnakseen museon ylläpitämisen, ja samaten kaksi vastaajaa kertoo toiminnakseen kylän siistimisen, ja hyvän ja siistin kyläkuvan ylläpitämisen. Kaksi vastanneista mainitsee toiminnakseen ja kiinnostuksen kohteekseen käyttämättömän tien kunnostuksen ja raivauksen, sekä alueensa tien erilaiset historialliset nähtävyydet ja asiat. Yksittäisiä vastauksia erilaisesta toiminnasta ja kiinnostuksesta olivat markkinointi, mobiilisovelluksen teko, järven- ja luonnonsuojelu sekä asukkaiden vaikutusmahdollisuudet.

Kiinnostuksen kohteiksi vastattiin vielä erikseen kulttuurimaisemat, vanhan talon ja sen kulttuuriympäristön hoito, keskiajan elämä ja kulttuuri, keskiaikaiset linnat, hautakalmistot ja asuinalueet sekä metsästyks. Asukkaiden kesken ja eri toimijoiden, etenkin päättäjätahon, kanssa toivottiin yhteistyötä tai sen lisäämistä.

Kolmannessa kysymyksessä pyydettiin kertomaan oman alueen asenneilmapiiristä liittyen kulttuuriympäristöasioihin. Kaikki 19 vastasivat tähän kysymykseen. Monissa vastauksissa ilmeni sekä positiivisia että negatiivisia asioita. Vastauksista ilmenee, että riippuu täysin asiasta, onko ilmapiiri positiivinen vai negatiivinen. Pääosin vastanneet ovat tyytyväisiä alueensa ilmapiiriin, vaikka haasteitakin tuntuu olevan. Vastauksista käy ilmi, että oman alueen kulttuuriympäristöistä ollaan kiinnostuneita, ja niihin liittyvässä toiminnassa on pääosin positiivinen ilmapiiri. Neljässä vastauksessa ilmapiirin kerrottiin olevan positiivinen. Kahdessa vastauksessa sitä kuvailtiin innostuneeksi ja myönteiseksi. Vastauksissa yksittäisiä ilmapiiriä kuvaavia positiivisia adjektiiveja oli kiinnostunut, hyvä ja kasvava. Muuten vastattiin, että kansalaiset ovat osallistuvia ja osa heistä on kannustavia. Aukkaat arvostavat ympäristöään, heiltä löytyy tahtoa ja asenteet ovat muuttuneet parempaan suuntaan.

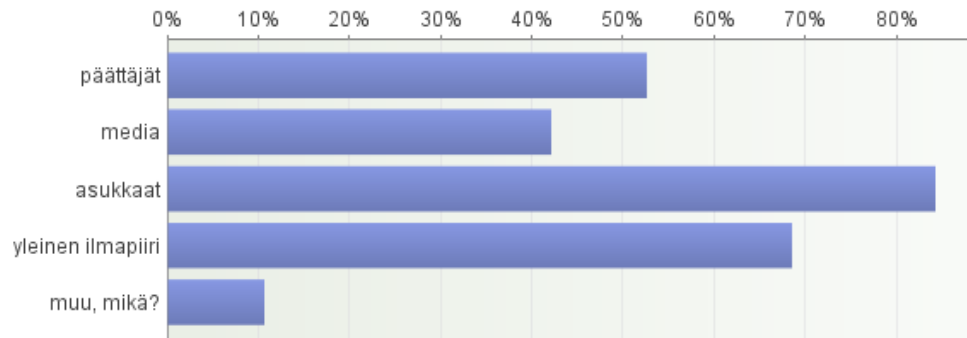
Vastauksissa kävi ilmi myös negatiivisia asioita ilmapiiristä. Niissä mainittiin turhautuneisuus, vähäeleisyys, sekalaisuus sekä ilmapiirin vaihtelevaisuus, joka tuli ilmi kahteen kertaan. Vastauksista käy ilmi, että osallistumismahdollisuudet ovat rajoittuneet kuntaliitoksen myötä. Kaupungin ei koeta osallistuvan, vaan jopa hankaloittavan toimintaa sekä koetaan, että ilmapiiri kaupungin puolesta on huono. Raha on jarruttava tekijä, ja vastaajien mielestä osa kansalaisista jarruttaa toimintaa.

Neljäs kysymys käsitteli kulttuuriympäristötoimijoiden vaikutusmahdollisuuksia alueellaan. Vastanneista suurin osa, 89,5 prosenttia, kokivat voivansa vaikuttaa kulttuuriympäristöasioihin alueellaan. Vastanneista 10,5 prosenttia ei mielestään pysty vaikuttamaan alueensa kulttuuriympäristöasioihin. Jakauman näkee alla olevasta kuviosta 2. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki 19 osallistunutta.

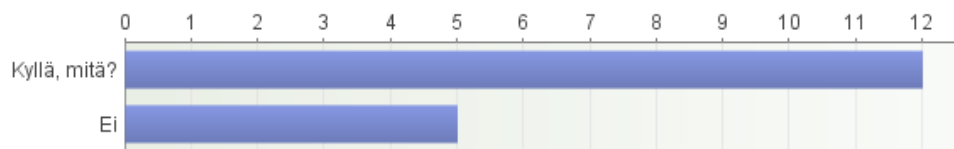
Kuvio 2. Vaikutusmahdollisuus kulttuuriympäristöasioihin.

Viides kysymys käsitteli vaikuttamisen kohteita kulttuuriympäristöasioissa. Kaikki 19 vastasivat tähän kysymykseen. Kulttuuriympäristötoimijat haluavat vaikuttaa moniin asioihin ja tahoihin alueellaan. Selvä ykkösvaihtoehto vaikuttamisen kohteista oli asukkaat, ja tämän vaihtoehdon valitsi kuusitoista vastanneista. Kolmetoista vastannutta valitsi yleisen ilmapiirin vaikuttamisen kohteeksi. Kymmenen vastanneen vaikuttamisen kohteena ovat päättäjät ja kahdeksan vaikuttamisen kohteena on media. Jakauman näkee kuviosta 3 (s.21). Vaihtoehtona oli myös avoin vastaus ja tähän vastaukseksi tuli vaikuttaminen alueen markkinointiin, ja vaikuttaminen konkreettisesti kunnostuksen kautta suoraan maisemaan.

Kuvio 3. Vaikuttamisen kohteet.

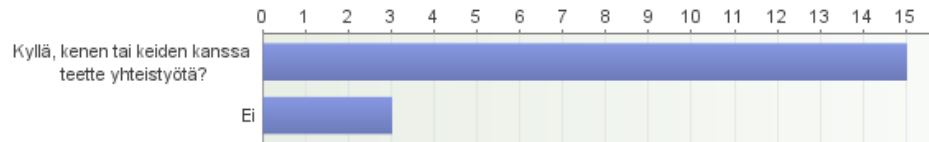
Kuudennessa kysymyksessä käsiteltiin raha-asioita. Kysymyksessä selvitettiin saavatko yhdistykset tai yksityiset henkilöt ulkopuolista rahoitusta toiminnalleen. Tämän kysymykseen vastausprosentti oli 89 prosenttia. 71 prosenttia vastaajista vastasi saavansa ulkopuolista rahoitusta ja 29 prosenttia vastanneista eivät saa rahoitusta toiminnalleen. Jakauman näkee kuvio 4.

Kuvio 4. Ulkopuolisen rahoituksen saaminen.

Myönteiseen vastaukseen pyydettiin erittelemään mistä rahoitusta saadaan. Avoimista vastauksista käy ilmi, että viisi vastanneista saa rahallista avustusta kaupungilta toiminta-avustuksena, tapahtuma-avustuksena ja avustusta kiinteisiin kuluihin sekä muita pieniä avustuksia. Kolme vastannutta on saanut rahoitusta erilaisilta säätiöiltä ja rahastoilta, ainakin projektitukien muodossa. Rahoitusta on saatu myös ministeriöltä, tarkemmin mainittiin opetus- ja kulttuuriministeriö, EU:n maaseuturahastosta, yhteistyökumppaneilta, ELY-keskukselta tukea yleishyödylliseen investointihankkeeseen sekä leader-rahaa. Museovirasto on myöntänyt rahoitusta museotyöhön. Kaksi vastaajaa kertoo, että rahoitusta saadaan satunnaisesti. Niistä puuttuu myös pitkäjänteisyys mikä vaikeuttaa toimintaa, koska he eivät pysty suunnittelemaan etukäteen toimintaansa. Rahoitus on myös harkinnanvaraista, mikä tuntuu hankaloittavan toimintaa.

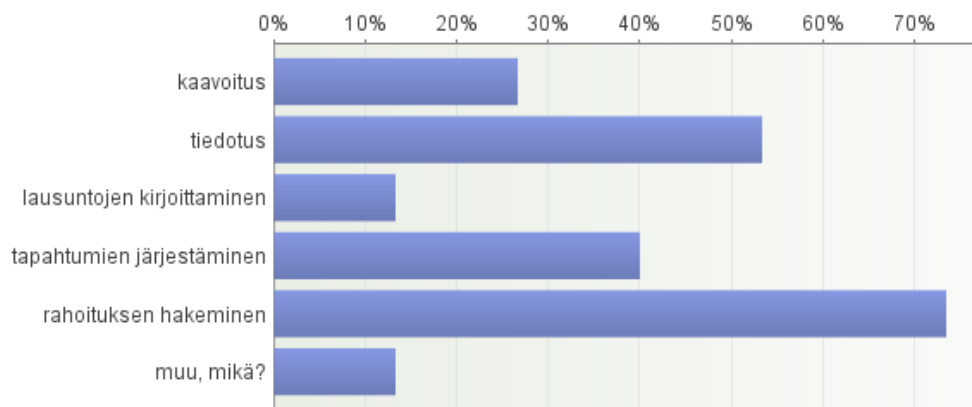
Seuraavassa kysymyksessä, numero seitsemän, käsiteltiin yhteistyötä. Toimivatko Hämeenlinnan alueen kulttuuriympäristötoimijat yhteistyössä keskenään tai muiden toimijoiden kanssa. Kysymyksen vastausprosentti oli 95 prosenttia. 83 prosenttia vastaajista tekevät yhteistyötä muiden alueensa toimijoiden kanssa ja 17 prosenttia eivät tee yhteistyötä. Kuvio 5 (s.22) näkee vastauksien jakautumisen.

Kuvio 5. Yhteistyön tekeminen eri toimijoiden kesken.

Vastanneita pyydettiin kertomaan, kenen tai keiden kanssa he tekevät yhteistyötä. Vastauksissa käy ilmi, että yhteistyötä tehdään museoiden ja maakuntamuseoiden tutkijoiden kanssa, Hämeenlinnan kaupungin, ja erikseen mainittiin kaupungin ympäristötoimi. Yhteistyötä tehdään muidenkin kuntien ja seurakuntien kanssa, alueen oppilaitosten, koulun ja sen vanhempainyhdistyksen, päiväkotien ja vanhuskeskuksen, eri organisaatioiden ja järjestöjen, erikseen mainittiin matkailualan toimijat ja matkailuyritykset, vesi ja kulttuurimaiseman hoitosäätiön, Hämeenlinnan kaupungin elinkeinoyhtiön, asukkaiden, suojeluyhdistysten, ja erikseen mainittiin järvien suojeluyhdistykset, osakaskuntien, maanomistajien sekä viranomaisien kanssa. Yhteistyötä tehdään seurojen ja erilaisten yhdistysten, erikseen mainittiin lintutieteellinen yhdistys, sydänyhdistys, eläkeliihto, sieniseura ja kotiseutuyhdistys sekä lasten liikunnan tuen ja Hämeen liiton kanssa. Yhteistyötä tehdään siis laajasti ja monien eri alan toimijoiden kanssa.

Kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin lisätiedon tarpeista. Kysymyksen vastausprosentti oli 79 prosenttia. Yksitoista vastanneista koki tarvitsevansa lisätietoa rahoituksen hakemisesta. Seuraavaksi eniten lisätietoa vastaajat haluavat tiedotuksesta, ja tämän valitsi kahdeksan vastaajaa. Tapahtumien järjestämisestä lisätietoa halusi kuusi vastanneista. Kaavoitusasioista lisätietoa tarvitsi neljä. Lausuntojen kirjoittaminen ja avoin vastaus saivat yhtä paljon vastauksia, kaksi kumpikin. Vastausten jakautumisen vaihtoehtojen välillä näkee kuvioista 6. Avoimeen vastaukseen sai kertoa mistä asioista halusi lisätietoa, mitkä eivät ilmenneet vastausvaihtoehdoissa. Avoimeen vastaukseen vastattiin markkinointi ja tapahtumien järjestämiseen liittyvät lupa-, säädös- ja muut asiat.

Kuvio 6. Vastanneiden lisätiedon tarpeiden jakautuminen.

Kysymyksessä yhdeksän kysyttiin, missä asioissa vastanneet ovat menestyneet ja mikä siihen vaikutti. Tähän kysymykseen vastasi 89 prosenttia osallistuneista. 29 prosenttia kertoi onnistumisista erilaisten tapahtumien järjestämisessä. Tällaisia olivat kyläkierrokset, markkinat, kokkotapahtuma ja tapahtumat, jotka oli suunnattu erityisesti perheille. Kunnostustoimenpiteissä oli onnistuttu ja näitä olivat vanhan rakennuksen kunnostus ja käyttöönotto sekä järven tilan parantaminen. Yksittäisiä onnistumisia mainittiin paljon. Niitä olivat yhteistyö, kirjojen julkaisu ja myynti, ympäristöhaittojen minimointi, rahoituksen jakaminen maaseudun kehittämiseen, tiedon jakaminen, kylän ja rakennetun kulttuuriympäristön, erityisesti talon, kehittäminen, matkailijoiden tiedon lisääminen kulttuuriympäristöstä, asukaslähtöisten tarpeiden eteneminen toiminnaksi, seuran henkiin herättäminen ja uuden lehden perustaminen. Näiden lisäksi mainittiin vielä kylän kehittäminen, kotiseutumuseon säilyttäminen ja museoiden esinekoelmien kartoitus, näkyvyyden saaminen toiminnalle, erikseen mainittiin osaston pitäminen matkamessuilla, kulttuuriympäristön saaminen suosiolisemmaksi ikä-ihmisille sekä kaikessa toiminnassa, mihin on ryhdytty.

Näihin onnistumisiin vaikuttivat monet eri syyt. Niitä olivat yhteistyö, yhteisöllisyys, yhteistyökumppanit, verkostoituminen ja talkoolaiset. 41 prosenttia vastanneista mainitsi ainakin yhden edellisistä, muutamalla oli useampi. Viestinnän, positiivisen julkisuuden, hyvän maineen ja näkyvyyden vaikutuksen menestykseen vastasi kolme osallistunutta. Toiminnan kehittäminen ja uusien ihmisten ja ajatusten saaminen mukaan toimintaan oli kolmen vastanneen mielestä vaikuttimena onnistumiseen. Rahoituksen merkitys onnistumiseen mainittiin kahdessa vastauksessa. Hyvät suhteet, etenkin viranomaisiin, oli yhden vastanneen mielestä osa onnistumista. Pitkäjänteinen, sinnikäs ja kova ponnistelu asioiden eteen oli kahden vastanneen onnistumisen takana. Onnistumiseen vaikuttivat myös perinteiden muodostuminen, työnjohto sekä helppous ja hauskuus osallistua tapahtumiin.

Kymmenennes kysymys käsitteli haasteita, joita vastanneet ovat kohdanneet toiminnassaan. Kysymyksen vastausprosentti oli 89 prosenttia. 59 prosenttia vastaajista mainitsee rahan ja rahoituksen olevan haaste toiminnassaan. Rahoituksen epätasaisuus ja epävarmuus, kiinteiden kulujen nousevat kustannukset, rahoitusmahdollisuudet, hinnoittelu, rahoituksen hakemisen vaikeutuminen kuntaliitoksen myötä sekä rahan puuttuminen. 41 prosenttia vastanneista mainitsee vapaaehtoisten ja talkoolaisten motivaation ja rekrytoinnin haastavaksi, koska suurin osa toiminnasta on riippuvainen talkootyöstä. Pienempiin tapahtumiin vapaaehtoisia on helpompi saada, koska työtä on vähän, mutta suuriin tapahtumiin heitä ei tahdo löytää suuren työmäärän takia. Haasteena mainitaan myös koko toiminta.

Vastauksissa ilmenee myös huoli aktiivisten tekijöiden jaksamisesta ja ajanpuutteesta sekä uusien tekijöiden saamisesta mukaan toimintaan, varsinkin ikääntyvien jäädessä pois. Vastauksien mukaan viranomaisten kanssa on ollut yhteistyöhaasteita. Myös alueen asukkaiden sitouttaminen toimintaan koetaan haasteelliseksi. Ihmisten erilaisuus ja erilaiset arvot aiheuttavat myös haasteita toiminnassa. Tapahtumia järjestettäessä uusien ideoiden kehittäminen ja niiden sopeuttaminen vanhaan konseptiin koe-

taan haasteellisena sekä ulkoistaminen tietyissä asioissa, erikseen mainittiin turvallisuuden ulkoistaminen, ja tämä nostaa kuluja entisestään. Sää mainitaan haasteellisena tekijänä tapahtumien järjestämisessä, koska sillä on suora vaikutus tapahtuman menestymiseen. Näkyvyyden ja tiedotuksen puute, markkinointi ja uusien jäsenten tavoittaminen ja tunnistaminen koetaan haasteellisena. Hankkeiden toimivuutta ja ratkaisuja epäillään, ja tämä tuottaa haasteita toiminnalle. Haasteena on toiminnan rajoittaminen ilman selkeää syytä, erikseen on mainittu ampumaratojen lopettaminen. Haasteena mainitaan uuden rakentaminen ja nykyisen elämän yhteensovittaminen vanhan kanssa niin, että arvokkaat vanhat piirteet eivät jää kehityksen alle.

Viimeisen varsinaisen kysymyksen muotona käytettiin tulevaisuustarinaa. Vastaja pyydetään kuvailemaan tulevaisuudessa omalta, kulttuuriympäristön sekä yhdistyksensä kannalta ihanteellinen tilanne, ja kertomaan kuinka tuohon tilanteeseen päästiin. Tähän vastasi 79 prosenttia vastanneista. 67 prosentissa vastauksia mainittiin yhteisöllisyys, yhteinen tahtotila ja yhdessä tekeminen, talkootyö, aktiivisten toimijoiden löytäminen sekä sitoutuminen tekemiseen. Toiminnan tulee vastausten mukaan lähteä alueen asukkaiden tarpeista, ja heiltä tulee löytyä innostusta ja kiinnostusta toimintaa. Tekemisen tulee olla yhteinen asia ja ratkaisusta keskustellaan ja luodaan yhteiset arvot toiminnalle. Tämän kaiken takana on tekijöiden sitoutuminen toimintaan, uusien tekijöiden löytyminen sekä aktiivisten vastuuhenkilöiden löytyminen, jotka ylläpitävät toimintaa. Tekijöiden sitouduttua, toiminta on kestäväällä pohjalla ja sitä pystytään jatkamaan pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Vastauksien mukaan toiveena on paikallisten toimijoiden saaminen mukaan hoitamaan miltei lakkautettua kulttuurityötä sekä heidän innostuminen kulttuuriyrittäjyydestä. Yhdessä tekemisessä tulee ottaa huomioon ihmisten erilaisuus ja erilaiset tarpeet. Tekemisessä tulee mielipide-eroja ja erimielisyyksiä siitä, miten kohdetta tulisi hoitaa ja kehittää. Kulttuuriympäristöjen hoitomenetelmät tulisi miettiä yhdessä. Yhdessä toimiessa luodaan yhteinen strategia ja tätä strategiaa tukeva toimintasuunnitelma, jolloin saadaan asiat hoitumaan. Toiminnan ja hankkeiden ratkaisut tehdään ja päätetään yhdessä päättäjien, rahoittajien ja muiden osallisten kanssa. Yhteistyön eri toimijoiden välillä toivotaan lisääntyvän.

40 prosentissa vastauksia tuli ilmi raha ja rahoitus. Sitä tarvitaan melkein kaikkeen tekemiseen ja sen saaminen ja hakeminen toivotaan helpommaksi. Ulkopuolista rahoitusta toivotaan muun muassa yrityksiltä ja yksityisiltä henkilöiltä. Rahoituksen hakeminen oikeasta paikasta oikeaan aikaan sekä sen riittävyys ovat vastanneiden toiveina. Toiveena on myös EU-, valtio- ja aluetason tukiviidakon ja byrokratian höllentäminen sekä paikallisen päätöksenteon lisääminen.

33 prosentilla vastanneista tulevaisuuden toiveena on asenteiden ja ajatustavan muutos. Asennemuutos koskee niin kansalaisia kuin julkistakin tahoa. Toiveena on, että asenteet muuttuvat myönteisemmiksi kulttuuriympäristöjä kohtaan ja ne nähtäisiin menoerän sijaan resursseina, joihin kannattaa investoida. Toiveena on hankkia koulutusta kulttuuriympäristöjen

huomaamiseen ja arvostamiseen. Asukkaiden tulisi tuntea ylpeyttä kotiseudun ja kulttuuriympäristön kunnioittavasta vaalimisesta.

Kolmen vastanneen tulevaisuuden toiveena on viestinnän ja tiedottamisen tehostaminen ja parantaminen. Hyvällä ja tehokkaalla viestinnällä vastustus kulttuuriympäristöjä kohtaan käännetään hyväksynnäksi ja kulttuurista ja ympäristöstä huolehdittiin yhdessä. Hankkeista ja niiden etenemisestä tiedotettaisiin paljon. Poliitikkojen arvostelu hankkeita ja kulttuuriympäristötyötä kohtaan koetaan vaikeuttavana asiana. Kampanjointia ja asian-tuntemusta toiminnasta tulisi lisätä.

Tulevaisuuden toiveena on Museoviraston resurssien lisääminen, koska sen vaikutusalue ulottuu miltei kaikkeen kulttuuriympäristötoimintaan. Toiveena on kunta- ja organisaatorajojen ylittäminen ja toivotaan myös, että oman alueen ja kulttuuriympäristön tulevaisuus kiinnostaisi kaikkia alueella asuvia. Kulttuuriympäristöasioissa on erilaisia arvoja ja tarpeita, ja tämä tulisi ottaa huomioon päätöksiä tehtäessä. Lisäksi toivotaan selkeyttä siihen, kuka sanoo, miten ja mihin suuntaan kulttuuriympäristön hoito menee. Konkreettisten kunnostustöiden tekeminen ja lisääminen on haaveena tulevaisuudessa. Vastauksien mukaan näitä olisi tienvarsimaisemien avaaminen, rakennuksien entistäminen ja arvokkaiden kohteiden merkitseminen opastein, museon esinekeräilyä esille saaminen kiinnostavasti ja kotiseututyön esitleminen lapsille ja nuorille, liikuntapaikkojen saavutettavuuden helpottaminen liikuntaesteisille ja alueen liikuntareittien opastuksien näkyminen internetissä.

Viimeiseksi kohdaksi kyselyssä jätettiin avoin tila, jossa vastaajia pyydettiin kertomaan, jos oli vielä jotain sanottavaa, mikä ei tullut aiemmissa kysymyksissä ilmi. Tähän kohtaan kirjoitti kuusi vastanneista. Vastauksissa harmitellaan kulttuuriympäristön hallinnon ja tiedottamisen pirstaleisuutta ja hajanaisuutta. Kokonaisuutta on vaikea hahmottaa, koska toimijoita on niin paljon ja monella eri osa-alueella, kuten yhdistykset, kunnat, museovirasto ja seurakunnat. Tämän koetaan estävän kehittymistä ja yhteistyötä. Eräs vastaajista haluaa kertoa, kuinka kaupungin päättäjät ottivat yhdistyksen perustamisvaiheessa sen tosissaan ja saivat sieltä tukea. He saivat myös myönteistä julkisuutta ja näkyvyyttä mediassa. Heidän toimintamallinsa on mallinnettu hankkeen kanssa yhteistyössä ja heidän toimintamallinsa on levinnyt Eurooppaan asti. Heidän yhteisöllisyydestään on tehty myös opinnäytetyö Hämeen ammattikorkeakoulussa vuonna 2013. Vastauksissa halutaan tuoda ilmi, että työn tekoon ja toimintaan osallistuvia on vähän ja sen sijaan arvostelijoita, kannanottoja ja ehdotuksia tulee runsaasti.

Yksi vastaajista ottaa esiin hyvän esimerkin yhteistyöstä ja mahdollisuuksista verkostoitua eri toimijoiden kanssa. He ovat mukana hankkeessa, joka edistää luonnossa liikkumista, ja sen tarkoituksena on koota eri toimijoita yhteen. Hankkeessa pohditaan yhdessä miten asioita hoidetaan ja parannetaan.

Vastauksissa esiintyy huolenaiheena johtokunnan väen vanheneminen ja sitä mukaa myös vähentyminen sekä nykyisen sukupolven osallistumat-

tomuus toimintaan ja eläminen omissa maailmoissaan. Vastauksista käy ilmi myös, että tämän opinnäytetyön tulos on kiinnostuksen kohteena.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tuloksista käy ilmi, että kiinnostuksen kohteeksi nousi selkeästi oman alueen kulttuuriympäristö ja muutenkin oman alueen asiat. Oman alueen kulttuuriympäristön säilyttäminen oli monelle vastaajalle tärkeää, ja niitä kunnostetaankin pääosin vapaaehtoistyöllä ja talkoilla.

Ilmapiiri kulttuuriympäristöasioissa on pääosin positiivinen. Monessa vastauksessa tuli ilmi sekä positiivisia että negatiivisia asioita, joten riippuu asiasta, ovatko asenteet myönteisiä vai eivät. Usein omalla alueella asuvien kesken ilmapiiri on hyvä, mutta viranomaisten ja kaupungin kesken ei niinkään.

Hämeenlinnan alueella koetaan, että kulttuuriympäristöasioihin pystytään vaikuttamaan hyvin, ja vaikuttamisen kohteina ovat ensisijaisesti asukkaat ja yleinen ilmapiiri. Tällä on varmasti vaikutusta toimijoiden positiivisyyteen ja toimintaan ylipäänsä, jos koetaan, että asioihin pystytään vaikuttamaan. Läheskään kaikki toimijat eivät saa ulkopuolista rahoitusta toiminnalleen. Tällä on varmasti myös suuri merkitys toiminnan aktiivisuudelle. Vaikka suurin osa työstä tehdään talkootöillä, rahaa tarvitaan silti moneen asiaan.

Yhteistyötä Hämeenlinnan alueella tehdään paljon ja monien eri alan toimijoiden kanssa. Kaikki vastanneet eivät tee yhteistyötä, eikä kaikilla ole mahdollisuutta eivätkä koe tarvittakaan tehdä yhteistyötä muiden kanssa. Lisätietoa vastaajat haluavat selkeästi eniten rahoituksesta. Tämä ei tullut yllätyksenä, koska raha on melkein kaiken toiminnan pohjana.

Onnistumisia vastaajilla oli paljon ja tällä on varmasti myönteinen vaikutus toimintaan ja sen kehittymiseen. Yhteistyö ja yhteisöllisyys olivat suurimmat tekijät onnistumiseen. Suurin haaste toiminnalle on raha tai oikeammin sen puute. Haasteita aiheuttaa myös talkoolaisten ja uusien ihmisten saaminen mukaan toimintaan. Vaikka aikaisemmin mainittiin, että yhteisöllisyys on hyvää ja toimii, niin tuottaa se välillä haasteitakin. Yhteistyö on paikka paikoin myös haasteellista, ainakin tiettyjen tahojen kanssa. Tulevaisuuden haaveena ja toiveena vastaajilla on yhteistyön ja yhdessä tekemisen ja siihen sitoutumisen lisääntyminen. Rahoituksen toivotaan helpottuvan ja asenteisiin toivotaan muutosta myönteiseen suuntaan. Tiivistettynä raha, yhteistyö ja yhteisöllisyys ovat avaintekijöitä toiminnalle ja sen jatkuvuudelle.

Kysely ja kysymykset onnistuivat melko hyvin. Vastausprosentti oli suositellun 20 prosentin rajan yläpuolella juuri ja juuri. Kyselyyn olisi toivonut enemmän vastauksia, jolloin tulosten johtopäätökset olisivat olleet luotettavampia, ja niistä olisi saanut paremman yleiskuvan Hämeenlinnan alueen kulttuuriympäristötoimijoista. Vastausprosentti voi kertoa myös alueen aktiivisten toimijoiden määrän. Kolmannen sektorin toimijat eivät

välttämättä ole toiminnassa koko vuotta ympäri, ja toimivat vain tarpeen tai tilaisuuden mukaan.

Kysymysten muotoilu onnistui pääosin hyvin ja ne ovat ymmärretty oikein ja yksiselitteisesti. Muutamassa kysymyksessä kysytään kahta asiaa, vaikkakin nämä liittyvät toisiinsa, niin tuloksia analysoidessa nämä kysymykset aiheuttivat eniten haastetta. Kyselyn toinen kysymys oli kaksiosainen, mitä teette ja mistä olette kiinnostuneet. Tämä ilmeni vastauksissa siten, että osa vastasi molempiin kysymyksiin erikseen ja toiset vastasivat samanaikaisesti molempiin. Yhdeksäs kysymys oli myös kaksiosainen, missä onnistumisia on tullut ja mikä siihen vaikutti. Viimeinen kysymys, joka käsitteli ihannetilannetta tulevaisuudessa, aiheutti mielenkiintoisia ja moninaisia vastauksia. Kysymys oli erittäin laaja, mutta vastaukset oli onnistuttu kirjoittamaan melko lyhyesti ja ytimekkäästi. Kyselyn kysymysrungon testaamisesta oli hyötyä Suomen Kotiseutuliitolle. Kotiseutuliiton hankkeen kyselyä muokattiin tämän kyselyn tulosten perusteella.

Webropol-ohjelman kautta lähetetty kysely lähetettiin siis 76 yhdistykselle. Ohjelman kautta näkyy, että kysely on avattu 89 kertaa lähettämättä vastausta. Tästä herää kysymys, oliko kohderyhmä sittenkin väärä. Miltei kaikki kyselyn saaneet ovat sen avanneet, mutta vain murto-osa vastasi siihen. He eivät ehkä kokeneet olevansa kyselyn kohderyhmää ja jättivät siksi vastaamatta tai kyselyn tiedote ei tavoittanut oikeaa kohderyhmää. Kyselyn kohderyhmä oli todella laaja, eikä sitä haluttu rajata liikaa. Kulttuuriympäristötoimijat toimivat monella eri alalla ja yllättäviäkin vastauksia olisi voinut tulla eri aloilta. Voi olla myös mahdollista, että kyselyn aukioloaika, joka oli kuukausi, oli liian lyhyt. Ehkä vastaajat olisivat halunneet täyttää kyselyn kysyttyään ensin muilta yhdistyksen jäseniltä, mutta eivät ehtineet.

Osalle löydettyistä yhdistyksistä kyselyä ei voitu lähettää sähköpostitse. Osat yhdistyksistä olivat sellaisia, joiden kotisivuilla ei ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana tapahtunut mitään. On hyvin mahdollista, että yhdistyksien toiminta on loppunut, ja siksi sähköpostiosoitteet eivät ole enää toiminnassa. Tai uusia yhteyshenkilöitä ei ole päivitetty kotisivuille. Suomen Kotiseutuliiton mukaan kolmannen sektorin toimijoihin on haasteellista saada yhteyttä. Heidän tuleva hankkeensa Kulttuuriympäristö ja kansalainen tavoitteena on luoda verkosto kulttuuriympäristötoimijoille ja helpottaa heidän yhteistyötään. Tästä kyselystä he saivat tietoa, minkälaisia toimijoita Hämeenlinnan alueen kolmannella sektorilla työskentelee, ja minkälaisia heidän toimintatapansa ovat. Kyselyssä selvisi myös, että kyselyn kysymykset olivat toimivia ja ne ymmärrettiin oikein.

8 POHDINTA

Kolmannen sektorin toimijoiden työ on tärkeää kulttuuriympäristöille ja niiden säilymiselle. Iso osa konkreettisista kunnostustöistä tuntuu olevan kolmannen sektorin toimijoiden vastuulla. Heidän toimintansa perustuu suurelta osin vapaaehtoistoimintaan ja talkoisiin ja tämä herättää pelon, löytyykö tulevaisuudessakin aina tekijöitä ja talkoolaisia. Kansalaisten ak-

tiivinen osallistuminen on tärkeää, että kulttuuriympäristöt säilyisivät vielä tulevillekin sukupolville.

Asuttaminen ja toiminnan keskittäminen suuriin kaupunkeihin autioittaa maaseutua. Keskittäminen suurin kaupunkeihin vie pohjaa ainakin maaseudun elinvoimalta. Maaseudulla on paljon kulttuuriympäristökohteita ja näiden hoitaminen vaarantuu, jos kaikki muuttavat suuriin kaupunkeihin tai niiden kupeeseen.

Työ onnistui hyvin. Aikataulu oli melko tiukka, mutta työ tuli kuitenkin valmiiksi ajallaan. Kyselyn vastausprosentti oli mielestäni melko hyvä. Yhdeksäntoista vastausta oli melko paljon tuloksia analysoitaessa, koska avoimia vastauksia oli paljon. Kyselyn tulosten analysoiminen oli työn haastavin ja aikaa vievin osuus, mutta onnistuin mielestäni vastauksien analysoinnissa hyvin ja sain esitettyä ne järkevästi. Työn teoriaosuuteen sain mielestäni kattavasti esitettyä aiheelliset ja tarvittavat asiat.

LÄHTEET

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ympäristö. 2016. Aiheet. Viitattu 3.4.2016.

<https://www.ely-keskus.fi/web/ely/ymparisto;jsessionid=0956CA39146C8E448A2E5C1B252AF3EF#.VzGIJOROLLJ>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Alueiden käyttö ja rakentaminen. 2016. Aiheet. Ympäristö. Viitattu 3.4.2016.

<https://www.ely-keskus.fi/web/ely/alueiden-kaytto-ja-rakentaminen#.VzGI-ROLLJ>

Heikkilä, T. 2013. Ympäristöministeriö. Suomen maisemamaakunnat. Viitattu 11.5.2016.

Hintikka, P. 2013. Perinnemaisema. Etusivu. Perinnemaisema. Viitattu 17.4.2016.

<http://perinnemaisema.fi/Perinnemaisema.php>

Hämeen liitto. Maakunnalliset erityispiirteet. n.d. Maakunta. Hämläinen kulttuuriympäristö. Viitattu 30.3.2016.

<http://www.hameenliitto.fi/fi/maakunnalliset-erityispiirteet>

Hämeen liitto. Maitolaiturista maailmanperintöön. n.d. Maakunta. Hämläinen kulttuuriympäristö. Viitattu 27.4.2016.

<http://www.hameenliitto.fi/fi/maitolaiturista-maailmanperintoon>

Hämeen liitto. Rakennettu kulttuuriympäristö. n.d. Viitattu 21.3.2016.

<http://www.hameenliitto.fi/fi/rakennettu-kulttuuriymparisto>

Inspirans. 2016. Kvalitatiivinen tutkimus. Viitattu 25.4.2016.

<http://www.inspirans.fi/kvalitatiivinen-tutkimus/>

Jyväskylän yliopisto. Koppa. 2015. Menetelmäpolku. Tutkimusstrategiat. Laadullinen tutkimus. Viitattu 25.4.2016.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Kansalaisopinnot. Yksityinen, julkinen, kolmas ja neljäs sektori. n.d. Kouluttajan tukiaineisto. Minä kansalaisena. Kansalainen ja yhteiskunta. Tietoaineistot. Neljä sektoria. Viitattu 6.5.2016.

<http://www.sivistystyo.fi/opinto/kansalaisopinnot/index.php?k=970>

Kulttuuriympäristömme.fi. Kaavasuoja. 2016. Kulttuuriympäristön suojele. Hoida ja suojele. Viitattu 9.5.2016.

http://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Hoida_ja_suojele/Kulttuuriympariston_suojelu/Kaavasuoja

Kulttuuriympäristömme.fi. Kulttuuriympäristön suojele. Hoida ja suojele. Viitattu 9.5.2016.

http://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Hoida_ja_suojele/Kulttuuriympariston_suojele

Leader Suomi. Toimintatapa pähkinäkuoressa. n.d. Mitä on leader. Viitattu 11.5.2016.

<http://leadersuomi.fi/fi/mita-on-leader-toiminta>

Maaranen, P. 2001. Esihistorian jäljet. Teoksessa Lounatvuori, I. & Putkonen, L. (toim.) Rakennusperintömme. Kulttuuriympäristön lukukirja. Hämeenlinna: Karisto Oy, 15–19.

Metsäverkko. Luonnonmaisema ja kulttuurimaisema. n.d Oppimateriaali.. Viitattu 30.3.2016.

<http://virtuoosi.pkky.fi/metsaverkko/Maisemanhoito/luonnonmaisema.htm>

Museovirasto. Esihistorian ajan kulttuuriperintö. 2016. Viitattu 21.3.2016.

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_kulttuuriperinto/esihistoriallinen-kulttuuriperinto

Museovirasto. Historiallisen ajan kulttuuriperintö. 2016. Viitattu 21.3.2016.

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_perinto/historiallisen_ajan_perinto

Museovirasto. Kantolanniemen siirtolapuutarha. 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Viitattu 31.3.2016.

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4888

Museovirasto. Kulttuuriympäristö. 2016. Viitattu 28.4.2016.

<http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto>

Museovirasto. Kulttuuriympäristö. Rakennettu kulttuuriympäristö. Rakennetun kulttuuriympäristön suojele. 2016. Viitattu 4.4.2016.

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/rakennusten_suojele

Museovirasto. Mikä on muinaisjäännös? 2016. Viitattu 21.3.2016.

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_perinto/mika_on_muinaisjaannos

Museovirasto. Rakennetun ympäristön suojele. 2016. Suunnittelu ja kaavoitus. Kulttuuriympäristö. Rakennettu kulttuuriympäristö. Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus. Viitattu 4.5.2016.

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/rakennusten_suojele/suunnittelu_ja_kaavoitus

Museovirasto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. 2015. Viitattu 30.3.2016.

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/merkittavat_rakennetut_kohteet

Museovirasto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. 2009. Viitattu 31.3.2016.

http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx

Museovirasto. Vedenalainen kulttuuriperintö. 2016. Viitattu 21.3.2016.

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_perinto/va_perinto

Museovirasto. Viranomaistoiminta. 2013. Viitattu 11.4.2016.

<http://www.nba.fi/fi/ajankohtaista/viranomaistoiminta>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Kulttuuri ja kestävä kehitys. n.d. Viitattu 17.4.2016.

http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/linjaukset_ohjelmat_ja_hankkeet/kulttuuri_ja_kestaevae_kehitys/index.html

Pihlaja, R. 2011. Kunnat.net. Tietopankit ja tuotteet. Uutiskirjeet. Kuntien ja kolmannen sektorin yhteistyö. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. Viitattu 6.5.2016.

<http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/uutiskirjeet/kolumnit/2011/Sivut/2011-04-29-Pihlaja.aspx>

ProAgria. Luonnon ja maiseman monimuotoisuus – perinnebiotoopit. 2014. Kehitystoiminta. Hankkeet. Viitattu 20.4.2016.

<https://www.proagria.fi/sisalto/luonnon-ja-maiseman-monimuotoisuus-perinnebiotoopit-1904>

Rakennusperinto.fi. Kulttuuriympäristön ja korjausrakentamisen käsitteitä. n.d. Viitattu 1.4.2016.

http://www.rakennusperinto.fi/kulttuuriymparisto/kasitteisto/fi_FI/Kasitteisto/

Suomen kuntaliitto. Maakuntien liitot. 2016. Viitattu 11.4.2016.

<http://www.kunnat.net/fi/kunnat/maakunnat/Sivut/default.aspx>

Suomen YK-liitto. Kulttuurinen kestävä kehitys. n.d. Viitattu 17.4.2016.

<http://www.ykliitto.fi/yk70v/kulttuurinen>

Surveymonkey. Kyselytutkimuksen otoskoko. 2016. Viitattu 23.5.2016.

<https://fi.surveymonkey.com/mp/sample-size/>

Taloustutkimus Oy. 2016. Tuotteet ja palvelut. Tiedonkeruuratkaisut ja monitilaajatutkimukset. Kvalitatiivinen tutkimus. Viitattu 25.4.2016.

http://www.taloustutkimus.fi/tuotteet_ja_palvelut/tiedonkeruuratkaisut_ja_monitila/kvalitatiivinen_tutkimus/

Valtioneuvoston periaatepäättös. Kulttuuriympäristöstrategia 2014-2020. Kulttuuriympäristöstrategian tavoitteet. 2014. Viitattu 24.2.2016.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/43197/Kulttuuriymp%C3%A4rist%C3%B6strategia_2014.pdf?sequence=1

Valtioneuvoston periaatepäättös. Kulttuuriympäristöstrategia 2014-2020. Strategian keskeisiä käsitteitä. 2014. Viitattu 24.2.2016.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/43197/Kulttuuriymp%C3%A4rist%C3%B6strategia_2014.pdf?sequence=1

Valtioneuvoston periaatepäättös. Kulttuuriympäristön säädösperusta. 2014. Kulttuuriympäristöstrategia 2014-2020. Viitattu 24.2.2016.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/43197/Kulttuuriymp%C3%A4rist%C3%B6strategia_2014.pdf?sequence=1

Vanhatalo, R. 2015. Suomen Kotiseutuliitto. Etusivu. Suomen Kotiseutuliitto järjestönä. Viitattu 28.4.2016.

<http://www.kotiseutuliitto.fi/liitto-jarjestona>

Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Kulttuuriympäristön hoidon hallinto. 2016. Elinympäristö ja kaavoitus. Elinympäristö. Kulttuuriympäristö. Viitattu 10.5.2016.

http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Elinymparisto/Kulttuuriymparisto/Kulttuuriympariston_hoidon_hallinto

Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Kuntien arvokkaat luontotyytit. 2015. Luonto. Luontotyytit. Viitattu 10.5.2016.

http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyytit/Kuntien_arvokkaat_luontotyytit

Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Luonnonsuojelulain luontotyytit. 2016. Luonto. Luontotyytit. Viitattu 9.5.2016.

http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyytit/Luonnonsuojelulain_luontotyytit

Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Perinnebiotoopit. 2015. Luonto. Luontotyytit. Luontotyyppiryhmät. Viitattu 30.3.2016.

<http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontotyytit/Luontotyyppiryhmat/Perinnebiotoopit>

Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Suojelualueet. 2016. Luonto. Viitattu 9.5.2016.

<http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet>

Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. 2016. Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävä. Viitattu 11.4.2016.

http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Maankayton_suunnittelujarjestelma/Valtakunnalliset_alueidenkayttotavoitteet

Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. 2016. Luonto. Maisema. Arvokkaat maisema-alueet. Viitattu 4.4.2016.

http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Maisemat/Arvokkaat_maisemaalueet

Ympäristöministeriö. Arvokkaiden maisema-alueiden inventointi. 2011. Maaseutumaisemat. Hankkeen tavoite. Viitattu 25.3.2016.

<http://www.maaseutumaisemat.fi/>

Ympäristöministeriö. Kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa. 2011. Suomen ympäristö. Viitattu 4.4.2016.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37034/SY28_2011_Kulttuuriymparisto_maakuntakaavoituksessa.pdf?sequence=1

Ympäristöministeriö. 2016. Kulttuuriympäristöstrategia 2014-2020. Viitattu 23.2.2016.

<http://www.ym.fi/kulttuuriymparistostrategia>

Ympäristöministeriö. Rakennussuojelua ja maisemansuojelua koskeva lainsäädäntö. 2015. Maankäyttö ja rakentaminen. Lainsäädäntö ja ohjeet. Viitattu 26.4.2016.

http://www.ym.fi/fi-fi/maankaytto_ja_rakentaminen/lainsaadanto_ja_ohjeet/Rakennussuojelua_ja_maisemansuojelua_koskeva_lainsaadanto

Ympäristöministeriö. 2015. Ympäristö. Kestävä kehitys. Mitä on kestävä kehitys. Viitattu 28.4.2016.

http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Kestava_kehitys/Mita_on_kestava_kehitys

Ympäristöosaava kansalainen. Kulttuurinen kestävyys n.d. Sosiaali- ja terveysala. Viitattu 5.4.2016.

<http://www.ymparistoosaava.fi/sosiaali-ja-terveysala/index.php?k=22588>

Yhdistykset

Ahveniston asuntoyhdistys
Alvettulan kyläyhdistys ry
Eteläisten kylätoimikunta
Etelä-Hämeen Martat
Fredrika Wetterhoff-säätiö
Hangasmäen kyläyhteisö
Hauhontaustan kyläyhdistys
Hauhon murre- ja perinneyhdistys ry
Hauhon partiolaiset ry
Hämeen Heimoliitto ry
Hämeen Härkätie-yhdistys
Hämeenlinnan Kala ja Erä ry
Hämeenlinnan kansallinen kulttuuriyhdistys
Hämeenlinnan kaupunkikeskustayhdistys ry
Hämeenlinnan keskiaikayhdistys
Hämeenlinnan latu ry
Hämeenlinnan Marttayhdistys ry

Hämeen läänin metsästysseura ry
Hämeenlinnan Metsänkävijät
Hämeenlinnan omakotiyhdistys
Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistys ry
Hämeenlinnan seudun 4H-yhdistys
Hämeenlinna-seura
Hämeenlinnan Taiteilijaseura ry
Hämeen virkistysalue-yhdistys
Iittalan omakotiyhdistys
Iloranta
Jaarlin Martat
Kaloisten kyläyhdistys ry
Kalvola-seura
Kalvolan Katajasiskot
Kalvolan Olavinpojat
Kankaistenjärven suojeluyhdistys ry
Kantolanniemen siirtolapuutarhayhdistys ry
Kataloisten kyläyhdistys ry
Katisten alueen asukasyhdistys ry
Katumajärven suojeluyhdistys ry
Kaskenkaatajat ry
Keikka-Sittalan kyläyhdistys
Keski-Hämeen luonnonsuojeluyhdistys ry
Kokkilan kyläyhdistys
Kotkajärven kehittämis- ja suojeluyhdistys ry
Kulttuuriyhdistys Kuoppa ry
Lammin Evonkävijät
Lammi-seura
Linnaseutu ry
Linnan Martat
Luonto-liitto, Hämeen piiri
Maa- ja kotitalousnaiset Etelä-Suomi, Hämeen alue
Museo Militaria
Myllymäki-yhdistys ry
Naivistien Ystävät ry
Partiolippukunta Hämeen Haka-Versot ry
Partiolippukunta Jaakon Samoojat ry
Partiolippukunta Jaarlin Pojat ry
Partiolippukunta Liekkitytöt ry
Partiolippukunta Nummen Eränkävijät ry
Pirttikosken Koulun Kummit ry
Renko-seura ry
Rimmilän kyläyhdistys ry
Sankolan kyläyhdistys
Suomen omakotiliiton Hämeen piirijärjestö
Sydänlammin kyläyhdistys ry
Taidekasarmi
Tenholan kyläyhdistys ry
Teräsmartat
Tuulos-seura ry
Tuuloksen Tulikourat

Tuuloksen 4H-yhdistys ry
Vanajavesikeskus
Vanajan Martat
Vihavuosi-yhdistys ry
Wanaja-seura ry
Äimäjärven suojeluyhdistys ry
Ämy ry

Kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijat

<ul style="list-style-type: none"> - Ahveniston asuntoyhdistys - Alvettulan kyläyhdistys ry - Etelä-Hämeen Martat - Eteläisten kylätoimikunta - Fredrika Wetterhoff- säätiö - Hangasmäen kylä - Hauhontaustan kyläyhdistys - Hauhon murre- ja perinneyhdistys ry - Hauhon partiolaiset ry - Hämeen heimoliitto ry - Hämeen härkätie- yhdistys - Hämeenlinnan kala ja erä ry - Hämeenlinnan kansallinen kulttuuriyhdistys ry - Hämeenlinnan kaupunkikeskustayhdistys ry - Hämeenlinnan keskiaikayhdistys - Hämeenlinnan latu ry - Hämeenlinnan Marttayhdistys - Hämeen läänin metsästysseura ry - Hämeenlinnan Metsänkävijät - Hämeenlinnan omakotiyhdistys - Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistys ry - Hämeenlinnan seudun 4H- yhdistys - Hämeenlinna- seura - Hämeenlinnan taiteilijaseura ry - Hämeen virkistysalue- yhdistys - Iittalan omakotiyhdistys - Iloranta - Jaakon samoojat ry - Jaarlin Martat - Jaarlin pojat ry - Kaloisten kyläyhdistys ry - Kalvolan katajasiskot - Kalvolan olavinpojat - Kalvola- seura - Kankaistenjärven suojeluyhdistys ry - Kantolanniemen siirtolapuutarhayhdistys ry - Kataloisten kyläyhdistys ry - Katisten alueen asukas yhdistys ry 	<ul style="list-style-type: none"> - Katumajärven suojeluyhdistys ry - Kaskenkaatajat ry - Keikka-Sittalan kyläyhdistys - Keski-Hämeen luonnonsuojeluyhdistys ry - Kokkilan kyläyhdistys - Kotkajärven kehittämis- ja suojeluyhdistys ry - Kulttuuriyhdistys kuoppa ry - Lammin Evonkävijät - Lammi- seura - Linnaseutu ry - Linnan Martat - Luonto-Liitto, Hämeen piiri - Maa- ja kotitalousnaiset Etelä- Suomi, Hämeen alue - Museo Militaria - Myllymäki- yhdistys ry - Naivistien ystävät ry - Partiolippukunta Hämeen- Hakaversot ry - Partiolippukunta Liekkitytöt ry - Partiolippukunta Nummen eränkävijät ry - Pirttikosken koulun kummit ry - Renko- seura - Rimmilän kyläyhdistys ry - Sankolan kyläyhdistys - Suomen omakotiliiton Hämeen piirijärjestö - Sydänlammin kyläyhdistys ry - Taidekasarmi - Tenholan kyläyhdistys ry - Teräsmartat - Tuulos- seura - Tuuloksen tulikourat - Tuuloksen 4H- yhdistys ry - Vanajan Martat - Vanajavesikeskus - Vihavuosi yhdistys ry - Vilkkilän kyläyhdistys ry - Wanaja- seura - Äimäjärven suojeluyhdistys ry - Ämy ry
--	--

Kyselyn saateviesti

Hei,

Lähestyn teitä lyhyellä kyselyllä, jolla selvitetään kulttuuriympäristötoimijoiden toimintaa Hämeenlinnan alueella.

Opiskelen kestävää kehitystä Hämeen ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäytetyötä Suomen Kotiseutuliitolle.

Alla on lisätietoja kyselystä ja linkki, josta pääsette vastaamaan.

Terveisin,

Katriina Paakki
Kestävän kehityksen opiskelija
Hämeen ammattikorkeakoulu
katriina.paakki@student.hamk.fi

Kysely kulttuuriympäristötoimijoille Hämeenlinnan alueella

Kulttuuriympäristö on ihmisen luoma ympäristö, johon kuuluvat rakennettu ympäristö, muinaisjäännökset ja kulttuurimaisemat. Kulttuuriympäristöt ovat osa identiteettiämme ja niiden kestävän kehityksen mukainen hoitaminen edistää ihmisten ja alueiden hyvinvointia.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää Hämeenlinnan alueella toimivien kulttuuriympäristön parissa työskentelevien tahojen toimintaa. Tässä kyselyssä kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan myös kulttuurimaisemaa ja muinaisjäännöksiä ja kulttuuriympäristön hoidolla tarkoitetaan muun muassa talkoiden ja tapahtumien järjestämistä, tiedottamista, vaikuttamista ja aloitteiden tekoa.

Toivomme vastauksia kaikilta, jotka kokevat tekevänsä kulttuuriympäristötyötä. Kysely on suunnattu kansalaisille ja yhdistyksille, ei viranomaisille.

Kysely on osa Hämeen ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä, jonka toimeksiantajana on Suomen Kotiseutuliitto. Vastaukset tallennetaan Suomen Kotiseutuliitossa ja opinnäytetyön tuloksia hyödynnetään Kotiseutuliiton valtakunnallisessa Kulttuuriympäristö ja kansalainen -selvityshankkeessa. Vastauksia ei julkisteta sellaisenaan, eikä yksittäistä vastausta pysty jäljittämään vastaajaan.

Kysymyksiä on kaksitoista. Kysely on avoinna 15.4. asti. Aikaa vastaamiseen menee 15–20 minuuttia. Toivottavasti voitte olla avuksi käyttämällä hetkisen aikaa vastaamiseen!

Kiitos avustanne jo etukäteen!

Kysely kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijoille

Kysely kulttuuriympäristötoimijoille Hämeenlinnan alueella

Kulttuuriympäristö on ihmisen luoma ympäristö, johon kuuluvat rakennettu ympäristö, muinaisjäännökset ja kulttuurimaisemat. Kulttuuriympäristöt ovat osa identiteettiämme ja niiden kestävä kehityksen mukainen hoitaminen edistää ihmisten ja alueiden hyvinvointia.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää Hämeenlinnan alueella toimivien kulttuuriympäristön parissa työskentelevien tahojen toimintaa. Tässä kyselyssä kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan myös kulttuurimaisemaa ja muinaisjäännöksiä ja kulttuuriympäristön hoidolla tarkoitetaan muun muassa talkoiden ja tapahtumien järjestämistä, tiedottamista, vaikuttamista ja aloitteiden tekoa.

1. Yhteystiedot

Nimi *

Sähköposti *

Yhdistys/organisaatio/yhteisö

2. Millaiset kulttuuriympäristöasiat kiinnostavat sinua ja/tai yhdistystäsi? Mitä teette, miten toimitte?

3. Kuvaile muutamalla sanalla paikkakuntanne asenneilmapiiriä kulttuuriympäristöasioissa?

4. Koetteko voivanne vaikuttaa kulttuuriympäristöasioihin alueellanne?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

5. Keihin tai mihin yritätte vaikuttaa?

-
- ☐ päättäjät
 - ☐ media
 - ☐ asukkaat
 - ☐ yleinen ilmapiiri
 - ☐ muu, mikä?

6. Saako yhdistyksenne ulkopuolista rahallista tukea?

- ☐ Kyllä, mitä?
- ☐ Ei

7. Teettekö yhteistyötä muiden alueenne toimijoiden kanssa?

- ☐ Kyllä, kenen tai keiden kanssa teette yhteistyötä?
- ☐ Ei

8. Mistä asioista tarvitsette lisää tietoa?

- ☐ kaavoitus
- ☐ tiedotus
- ☐ lausuntojen kirjoittaminen
- ☐ tapahtumien järjestäminen
- ☐ rahoituksen hakeminen
- ☐ muu, mikä?

9. Missä asioissa olette menestyneet? Mikä siihen vaikutti?

10. Oletteko kohdanneet toiminnassanne haasteita? Millaisia?

11. Kuvittele tulevaisuudessa tilanne, jossa alueesi kulttuuriympäristöä hoidetaan ihanteellisesti, ihmiset nauttivat siitä ja kulttuuriympäristötyötä tekevien kansalaisten ja muiden tahojen toiminta on sujuvaa ja tarkoituksenmukaista. Mitä tehtiin, että tilanne saavutettiin? Mitä esteitä ylitettiin? Miltä nyt tuntuu?

12. Haluatko kertoa tähän teemaan liittyen vielä jotain, mikä ei tullut aiempien kysymyksien kohdalla sanottua?

Kyselyn tiedote

Tiedote

16.3.2016

Hämeenlinna pilottialueena kulttuuriympäristöalan selvityksessä

Hämeenlinnan alueella selvitetään kolmannen sektorin kulttuuriympäristötoimijoiden toimintaa ja tiedontarpeita. Selvitys on osa Hämeen ammattikorkeakoulun kestävä kehityksen koulutusohjelman opinnäytetyötä, jonka tuloksia hyödynnetään Suomen Kotiseutuliiton Kulttuuriympäristö ja kansalainen -hankkeessa.

Opinnäytetyössä toteutetaan kysely kulttuuriympäristön parissa toimiville tahoille. Kyselyn vastaajiksi etsitään kaikkia jotka kokevat olevansa kulttuuriympäristötoimijoita Hämeenlinnan alueella. Kysely on suunnattu kansalaisille ja yhdistyksille, ei viranomaisille. Vastausaikaa on 15.4.2016 asti.

Kyselyn tavoitteena on selvittää kulttuuriympäristötoimijoiden toimintatapoja, asenneilmapiiriä ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kulttuuriympäristö on ihmisen luoma ympäristö, johon kuuluvat rakennettu ympäristö, muinaisjäännökset ja kulttuurimaisemat. Kyselyssä kulttuuriympäristötyöllä tarkoitetaan muun muassa talkoiden ja tapahtumien järjestämistä, tiedottamista, vaikuttamista ja aloitteiden tekoa.

Valtakunnallinen selvityshanke hyötyy pilotin tuloksista

Suomen Kotiseutuliiton valtakunnallinen Kulttuuriympäristö ja kansalainen -hanke tekee selvityksen kulttuuriympäristöalan kolmannen sektorin toimijoista sekä toiminnan laajuudesta ja sen haasteista. Kotiseutuliiton valtakunnallinen selvitys tuo esiin vapaaehtoistyönä tapahtuvan kulttuuriympäristötyön kattavuuden, laadun ja ongelmat sekä tuki-, tieto- ja koulutustarpeet.

Selvityshankkeen kuluessa luodaan verkostoja nykyisten aktiivisten toimijoiden kesken, kehitetään erilaisia toiminta- ja yhteistyömalleja sekä vahvistetaan jo olemassa olevaa osaamista ja motivaatiota olla mukana kulttuuriympäristötyössä.

Hankkeen päämääränä on tuottaa kulttuuriympäristösektorin toimijoille toimintaohjeita ja työkaluja, kartoittaa yhteistyökumppaneita sekä tukea paitsi kansalaisia myös kuntasektoria ja virkamiehiä yhteistyössä kansalaisten kanssa.

Suomen Kotiseutuliitto on valtakunnallinen kotiseututyön keskusjärjestö, Suomen suurin kulttuurialan kansalaisjärjestö ja kulttuuriympäristökentän tunnettu toimija. Kotiseutuliitto on aktiivinen paikallisuuden puolestapuhuja, joka kehittää kotiseututyötä sekä vaikuttaa yhteiskunta- ja aluesuunnitteluun. Kotiseutuliiton jäsenkentässä toimii noin 150 000 aktiivista kansalaista.

Lisätietoja:

Opinnäytetyö ja kysely:

<https://www.webropol-surveys.com/S/9D854F4861A95726.par>

Katriina Paakki

Kestävä kehityksen opiskelija

Hämeen ammattikorkeakoulu

katriina.paakki@student.hamk.fi

Kulttuuriympäristö ja kansalainen – selvityshanke:

www.kotiseutuliitto.fi/toiminta/ky-ja-kansalainen-selvityshanke

Suomen Kotiseutuliitto Sini Hirvonen, koordinaattori

sini.hirvonen@kotiseutuliitto.fi

puh. 045 614 0464

Liisa Lohtander, järjestöpäällikkö

liisa.lohtander@kotiseutuliitto.fi

puh. 045 1509 10

